

Sig nej til gråzone-opgaver

For især 'sektorforskere', der kan pålægges myndighedsopgaver på kontroversielle felter er der et påtrængende dilemma:

På den ene side siger Uni-Loven, at institutlederen har instruktionsret over de ansatte, som kan pålægges bestemte opgaver. Men på den anden side er den enkelte forsker berettiget til – nogle gange ligefrem forpligtet til – at sige nej til at påtage sig bestemte opgaver eller kontrakter, såfremt pålægget eller instrukser kan indebære, at opgaven ikke kan udføres uafhængigt og med fuld forskningsfrihed.

Sådan lyder logikken i CBS' Praksisudvalgs afgørelse i sagen om Landbrugsrapporten fra lektor Troels Troelsen.

Pålæg at gå ud i gråzone

Idet det er den enkelte forsker, som har et personligt og endeligt ansvar for sine produkter (jf. kodeks for forskningsintegritet og uredelighed), så må forskeren ikke pålægges betingelser, som kan bringe forskeren ud i gråzoner.

"Ifølge de nye uredelighedsregler er det en forskers egen institution, som skal undersøge eventuelle uredelighedsklager og i værste fald sende dem videre til UVVU. Men forskere kan kun pålægges ansvar, hvis opgaven er påtaget frivilligt. Hvis altså en institutleder har pålagt en opgave eller kontrakt på problematiske forudsætninger, så fraskriver institutionen sig samtidig muligheden for at undersøge en forsker for uredelighed", forklarer **CBS-juraprofessor Søren Friis Hansen**, som var formand for Praksisudvalgets undersøgelsesudvalg. "Men det forhindrer selvfølgelig ikke

andre i at klage, og så kan forskeren ikke dække sig ind under pålægget. Hvilket bare understreger betydningen af at sige nej til problematiske opgaver".

Instruktionsbeføjelse kontra personligt ansvar

Praksisudvalgets overvejelser om de potentielle konflikter mellem instruktionsbeføjelsen og forskerens individuelle produktansvar er meget principielt.

"Retsmæssigt er det imidlertid sådan, at Uni-Lovens instruktionsbeføjelser er retligt bindende, men det er uredelighedsreglementet ikke. Retligt har forskeren pligt til at påtage sig opgaven, men ingen egentlig ret til at sige nej til en pålagt opgave. Her kan man så sige, at det er ledelsens pligt at leve op til Uni-lovens krav om at sikre forskernes forskningsfrihed og uafhængighed i forhold til eksterne forskningsbevillinger og kontrakter.

Men hvad skal forskeren gøre, hvis man bliver pålagt en opgave på risikable betingelser, og institutlederen bare siger, at eventuelle problemer må løses via forhandlinger hen ad vejen?

"Det er et reelt dilemma i disse tider med krav om ekstern finansiering. Det er jo en konkret vurdering i den enkelte opgave eller kontrakt, om den indebærer risiko for, at forskningsintegriteten kan blive anfægtet. Ser man potentielle problemer, bør man gøre indsigelse, så man bagefter kan dokumentere sine forbehold og betænkeligheder".

j

Skjult ministerstyring?

6
Lovstramning: Det blev ikke til ministerudpegnings af bestyrelsesformænd, men stramningen er slet ikke så uskyldig

DRs historie-formidling

8
- i anmelderrost TV-serie indebar mange faglige valg og beskæringer, fortæller fagkonsulenter bag

CBS' Landsbrugsrapport ikke uredelig

12
Den var kun alvorligt brud på 'ansvarlig forskningspraksis'. Lektor Troelsen sendt på pension

Gyllegate.2:

14
AU-forskere skal vidne
Miljøminister Esben Lunde bruger AU-rapport som legitimation for passivitet. Nu vil oppositionen have offentlig høring

Science-march

16
Minister Søren Pind troppede op til manifestation til støtte for videnskab og forskning. Men ministeren med flest konflikter med videnskabelige fakta var fraværende

De onde BFI-normer

18
Forskere oplever, at firkantede publiceringsnormer bliver brugt til adfærdstyring. Institutlederen styrer

Ny bevillingsmodel?

21
Tænketales foreslår job-taksameter, som belønner økonomi og ingeniørfag og straffer humaniora. Måske spiller dept.chef Gersing snart ud med sin favoritmodel, der ligner

Eksperters: Ingen selvcensur her

28
- siger eksperter, som tør. Men i visse situationer kan der være et element af taktiske overvejelser, hvor nogle lægger bånd på sig selv, fortæller anonym

Pinds Frihedsbrev versus Pengenes Magt

Regeringens aftale med DF og S om en strammet universitetslov (omtalt s. 6) er ikke så katastrofal som frygtet. Der bliver ikke direkte minister-udpegninger, så vi risikerer ikke, at politikere, der ”har gjort sig fortjent” bliver udpeget til poster på universitetet, fordi Trafikministeriet ikke er ledigt. Og selv om aftalen er et tilbageskridt for selvstyre og universitetsdemokrati, så er det dog en slags sejr, at politikerne faktisk lyttede til den kritik vi og andre fremførte.

Aftalen er endnu et skridt væk fra universiteternes formelle uafhængighed. Det er vi imod selvom universiteternes uafhængighed har været en ren formalitet i mange år. Universiteterne rammes løbende af brutal detaljestyling, fx fremdriftsreformens dummebøder og dimensioneringens besparelser (baseret på forhastede analyser af ledighedstal). Disse to eksempler er nævnt i lovbegrundelsen som eksempler på detaljestyling, der kan undgås gennem tættere dialog mellem ministeriet og universitetsbestyrelserne og gennem mere detaljerede resultatkontrakter.

Nogle vil kalde aftalen slags frihedsbrev til universiteterne. I forlængelse heraf kan vi vel forvente, at Søren Pind – vores erklærede ”frihedsminister” - går i spidsen for at afvikle kontroltyranni og detaljestyling. Denne afregulering er imidlertid fugle på taget så længe der ikke er skrevet konkrete tiltag ind i aftalen, så det kan blive en helt gratis omgang for ”frihedsministeren”.

Vi skal være opmærksomme på, hvordan det politiske og ministerielle system vil udnytte de nye muligheder for at politisere universitetet. Imidlertid er

det ikke universitetsloven, men derimod de økonomiske rammer, der er den afgørende trussel mod universiteternes autonomi og den frie forskning.

“Økonomistyring fører til uhensigtsmæssig adfærd, skævvridning, selvcensur, kortsigtet publicering og meget mere der undergraver den langsigtede samfundsmæssige værdi af forskningen.

Universiteterne har fået flerårige budget-horisonter, men der er konstante besparelser, og den kommende finanslov bliver ingen undtagelse. Det forleder lederne til at se fokusere på besparelserprojekter som en kerneopgave, på lige fod med det at drive forskning og forskningsbaseret uddannelse. Det er en perspektivforskydning, som ses på alle universiteterne, i større eller mindre grad.

Den helt afgørende trussel mod autonomi og forskningsfrihed er imidlertid, at en voksende andel af universiteternes budgetter, pga udhulning af basisbevillingerne, i dag dækkes af eksterne og konkurrenceudsatte midler.

For få årtier siden var de eksterne midler et godt supplement der muliggjorde forskning indenfor nye, og nogen gange kontroversielle, områder, man på parnasset mente var unødvendige eller direkte skadelige. Men der er sket et kvalitativt skift. Eksterne midler er ikke længere muligheden for nyskabelser, men en simpel nødvendighed for driften, og et åg og en skævvridning. Det er blevet en afgørende parameter, når ledere lægger strategier og evnen til at skaffe ekstern finansiering er blevet et afgørende parameter, når der skal ansættes forskere i faste stillinger.

Midlerne fra de friere puljer hos forskningsrådene er blevet stærkt reducerede. Konkurrencen er blevet hårdere, og det er nærmest umuligt at få midler der ikke er øremærkede i særlige programmer, rettet mod fx erhvervsudvikling. Således er det i stigende grad private fonde, EU, og politikere med et godt øje til kortsigtet erhvervsstøtte, der sætter universiteternes forskningsdagsorden.

Lovændringen vil give politikerne mulighed for at politisere. Men magten over universiteternes faglige prioriteringer er for længst overgået til de universitets-eksterne interesser, der tilfældigvis sidder på pengene.

Det fører til uhensigtsmæssig adfærd, skævvridning, selvcensur, kortsigtet publicering og meget mere der undergraver den langsigtede samfundsmæssige værdi af forskningen.

Basisbevillingerne må øges, så de udgør hovedparten af budgetterne. Kun på den måde kan forskningens samfundsmæssige værdi, der netop er et hovedargument for den strammede universitetslov, sikres.

“

Der er jo ikke større trusler i Danmark end i andre lande. Men jeg kunne da godt appellere til, at der i den politiske proces var mere fokus på det faktuelle, når der tages beslutninger. Hvis politikere og embedsmænd fx havde givet sig bedre tid til at fagligt at underbygge Landbrugspakken med fakta, var det nok ikke blevet så dramatisk og en minister havde måske overlevet?

(Leo Bjørnskov, eks-departementschef i Miljøministeriet og Videnskabsministeriet)

Voxpop: Hvorfor deltager du i Science-marchen - er der noget konkret post-faktuelt i den danske kontekst, som truer videnskabelig viden?

“

Det handler jo ikke bare om Trump. Også i Danmark oplever vi jo en politisk kultur, hvor nogle er villige til at se bort fra evidens - samtidig med, at der sker mærkbare nedskæringer i den offentligt finansierede forskning til skade for videnskab og uddannelse. Det er udmærket med et kritisk blik på forskning og videnskab, men dele af offentligheden og i debatter oplever jeg desværre også en vis forsker- og videnskabs-skepsis, som vi i sektoren må prøve at modgå.

(Professor Klemens Kappel)

“

Jeg er her ikke som protest mod Trump, for der foregår også problematiske ting herhjemme, som burde få meget mere fokus. Jeg oplever manglende respekt for videnskab og fakta i debatter, offentlighed og beslutningstagning. Det er vankundighedens vagtparade, som styrer. Der mangler respekt for indsigt og forståelse i de beslutningstagende lag. Det er politikernes ret at tage beslutninger, ja, men man kan vel kræve, at der heri indgår rationalitet og fakta, og ikke bare personlige holdninger og økonomiske interesser? Men jeg gør mig i øvrigt ingen illusioner om, at vores protester gør nogen forskel.

(Pens. fysikprofessor Mogens Niss)

“

Jeg skal holde tale. Dansk Industri deltager som organisation, fordi danske virksomheder er afhængige af, at der tages beslutninger på basis af fakta og videnskab. I det store billede handler det jo om, at der må tages initiativer over for de aktuelle klimaforandringer. Jeg vil ikke nævne konkrete eksempler på nogle, som agerer ud fra post-faktuel viden, men kun sige, at der er nogle, som er fristede til at forfølge nogle spor, som ikke er baserede på fakta og videnskab

(Chefkonsulent Charlotte Rønhof, DI)

“

Jeg er da generelt bekymret over fake-news og ikke-fakta spreder sig. Jeg arbejder jo ud fra retningslinjer, som er udsendt af Sundhedsstyrelsen. Og det er da alarmerende når jeg skal bruge en stor del af min tid på at rydde op i forvirrende meget sludder, som småbørnsfamilier - der faktisk er utroligt velinformerede via de sociale medier - kommer med...

(Else Høgh, sundhedsplejerske)

“

Jeg er her med min datter Cecilie, som er bio-forsker og som er bekymret over et skred, hvor debatter ikke længere er baseret på fakta, men på personlige holdninger. Personligt i mit fag oplever vi, at nogle patienter er præget af facebook-anbefalinger, og det er bekymrende, når der advares mod flour, så folk selv begynder at lave tandpasta - med det resultat, at de får huller i tænderne!

(Else Thiesson, tandlæge)

“

Helt ærligt, fordi jeg alligevel skulle mødes med nogle venner, og så syntes vi, at marchen var et godt formål. I min lægevidenskabelige verden oplever jeg, at vi skal slås mod facebook-viden, der ikke er baseret på fakta og evidens, og det er meget problematik. De konkrete eksempler er i vaccine-debatter om HPV-vaccinering eller om mæslinger.

(Læge Steffen Dan Nielsen)

“

Jeg er bekymret over dis-respekt for videnskab og forskning. Alle har jo en mening - og det har man jo lov til at have - men det er altså noget andet end fakta og evidens. Men her kan man få den opfattelse at alt er lige gyldigt, og det har karakter af oprør mod eksperter og elite. Kommentatorer og bloggere uden faglighed fylder meget. Og omvendt sker der også en underminering af forskere: Når de går ind med viden, som er kontroversiel i forhold til herskende dagsordener, så beskyldes de for 'at politisere' - selv om de faktisk bare udtaler sig efter bedste faglige, forskningsbaserede vurdering...

(Niels Kjærgaard, professor)

Se reportage s. 17.

Hvor var Politiken?

FORSKERforums irriterende reporter på jagt efter
den social-liberale avis' passivitet

I marts-april var uni-sektoren udsat for stort pres. Stærke politiske kræfter foreslog direkte eller indirekte ministerudpegning af bestyrelsesformænd, som ville betyde en markant politisering af de uafhængige uni'er. Nu endte sagen så med en skjult ministerudpegning (se s. 6).

Forud gik en magtkamp, hvor minister Søren Pind mødte stærke protester hos uni-ledelser og hos forskerrepræsentanter. Stor konflikt og normalt godt stof for pressen. BERLINGSKE, INFORMATION og ALTINGET lugtede historien og skrev om magtkampen om uni'ernes selvstyre og autonomi.

Men POLITIKEN var helt lamme. Ikke en artikel om den statsstyring, der lå i mere ministerstyring. Passiviteten lå måske helt i forlængelse af, at POLITIKEN tidligt meldte ind med en leder om, at uni-ledelserne trænger til en opstrammer: **"Universiteter må vise ansvar for at få frihed"**. Her lød fortællingen, at uni-ledelserne ikke har levet op til deres ansvar og derfor underforstået må finde sig i at blive sat under politisk administration (26. februar)

Nogle dage senere brugte POLITIKEN tilmed redaktionel spalteplass på at lave en sviner på Ralf Hemmingsen med den undertekst, at Penkowa-sagen beviser, at KU har haft ringe ledelse (2. marts).

Politikens passivitet?

FORSKERforums irriterende reporter undrede sig og bad chefredaktør Christian Jensen om et interview for at få forklaring på POLITIKENS passivitet. I forventning om et interview fremsendte FORSKERforum nogle konkrete spørgsmål, som kunne inspirere chefredaktøren:

1. Mener Politikens chefredaktion ikke, at universiteter er så vigtig en demokratisk institution, at Politikens læsere og offentligheden skal informeres om, at Regeringen vil indføre politisk

styring ad bagdøren – og at centrale aktører har protesteret mod dette?

2. Er det redaktionelle signal med passiviteten, at POLITIKEN bifalder ministerudpegning (jf. POLITIKENS leder "Universiteter må vise ansvar for at få frihed")?

3. Og for ikke at blive spist af med chefredaktørens afglidning om – "POLITIKEN har så meget at skrive om, og må prioritere" - kunne chefredaktøren forberede sig på det opfølgende spørgsmål: Trusler om politisering af universiteters autonomi og selvstyre prioriteres åbenbart ikke særlig højt på POLITIKEN?

FORSKERforum bad chefredaktøren om at ringe.

Ja, vi vil gerne undersøge det journalistisk

**Chefredaktør
Christian Jensen, Politiken**

Chefredaktøren ville ikke interviewes

Svaret lød kort pr. email fra chefredaktøren: "Tak for din henvendelse, som jeg har læst med interesse. Det er flere gode input på et område, vi på Politiken selvfølgelig finder meget vigtig".

Da FORSKERforums irriterende reporter ikke helt forstod dette budskab, spurgte han: "Chefredaktøren vil altså ikke interviewes?"

Det blev besvaret med et nyt kryptisk svar pr. email (6. april): "Ja, vi vil gerne undersøge det journalistisk".

Den irriterende reporter opgav. Og det gjorde POLITIKEN tilsyneladende også, for der kom ingen artikler om det kontroversielle lovforslag i POLITIKENS spalter ...

SE SIDSTE NYT PÅ
forskerforum.dk

Nyt uredelighedsnævn til de grove sager

Kapitel 2 Definitioner

§ 3. I denne lov forstås ved:

- 1) Videnskabelig uredelighed: Fabrikering, forfalskning og plagiering, som er begået forsætligt eller groft uagt- samt ved planlægning, gennemførelse eller rapportering af forskning.
- 2) Fabrikering: Uoplyst konstruktion af data eller substitution med fiktive data.
- 3) Forfalskning: Manipulation af forskningsmateriale, udstyr eller processer samt ændring eller udeladelse af data eller resultater, hvorved forskning fremstår misvisende.
- 4) Plagiering: Tilegnelse af andres ideer, processer, resultater, tekst eller særlige begreber uden retmæssig kredit.
- 5) Tvivlsom forskningspraksis: Brud på alment anerkendte standarder for ansvarlig forskningspraksis, herunder standarderne i den danske kodeks for integritet i forskning og andre gældende institutionelle, nationale og internationale praksisser og retningslinjer for integritet i forskning.
- 6) Videnskabeligt produkt: Et produkt frembragt ved anvendelse af videnskabelige metoder som led i forskning, herunder ansøgninger om forskningsmidler.
- 7) Forsker: En person, der er ph.d.-studerende, har en ph.d.-grad eller har tilsvarende kvalifikationer.
- 8) Forskningsinstitution: En offentlig dansk institution, der udøver forskning.

Stk. 2. Videnskabelig uredelighed, jf. stk. 1, nr. 1, omfatter ikke

- 1) tilfælde af fabrikering, forfalskning og plagiering, som kun har haft ringe betydning ved planlægningen, gennemførelsen eller rapporteringen af forskningen,
- 2) spørgsmål om videnskabelige teories holdbarhed og
- 3) spørgsmål om forskningskvaliteten af et videnskabeligt produkt.

Fremover indskydes der en fase, hvor den lokale institution - fx i et Praksisudvalg - skal forbehandle uredeligheds-sager, før sager der kunne være egentlig uredelighed sendes videre til det statslige nævns-system: "Sager om videnskabelig uredelighed kan rejses af enhver ved anmeldelse, der indgives til den forskningsinstitution, hvor forskningen er udført". Og det følges op: "En forskningsinstitution har pligt til at indgive anmeldelse, hvis der er begrundet mistanke om, at der i en konkret sag ved forskningsinstitutionen foreligger videnskabelig uredelighed omfattet af nævnets kompetence" (§10).

Men nævnet kan dog afvise at realitets-behandle sager, hvis sagen falder uden for nævnets kompetence, hvis sagen er grundløs eller hvis det vil koste uforholdsmæssigt mange ressourcer at behandle sagen. For at få grovhedsgrader vurderet, skal man således nærlæse nævnets definitioner på "redelighed." (§2 - se ovenfor).

Privat forskning skal give samtykke CBS' Praksisudvalget har netop været ude i sådan fin-fortolkninger i den netop pådømte sag om

CBS-Landbrugsrapporten. Her kommer det nok som en overraskelse for nogle, at det ikke var uredelighed i nævnets forstand, fordi det bedrevne ghost-forfatteri ikke er ulovligt i nævnets definition. Praksisudvalget nøjedes med at dømme rapporten for "alvorligt brud på ansvarlig forskningspraksis" - og det skal ikke indbringes for nævnet (se artiklen s. 12).

Al forskning, hvor forskere er involveret i offentlig tjeneste eller hvor forskningen foregår på en dansk forskningsinstitution, kan indklages og pådømmes. I lovbehandlingen blev det gennemgået, hvordan privatforskning og selvfinansieret forskning kan omfattes af regelsættet. Da staten kun har myndighed på det offentlige område, blev løsningen en understregning af, at privat forskning kan realitetsbehandles, hvis der foreligger samtykke hertil fra den private virksomhed. Det er ukendt, hvordan klager med private parter har været behandlet hidtil, dvs. om der har været klager og om private parter har undgået realitetsbehandling ved at nægte samtykke.

Som noget nyt indgår tidsfrister, hvor nævnet skal afgøre sager inden for et år.

Studerende: Andre studerende er dovne

Uni-studerende vurderer deres medstuderendes engagement i undervisningen som relativt lavt, viser stor spørgeskemaundersøgelse. Det viser resultaterne af en stor spørgeskemaundersøgelse, hvor mere end 70.000 aktive studerende har svaret.

Mens de studerende faktisk vurderer, at undervisningen samlet set har en høj kvalitet og at deres undervisere er fagligt dygtige, så får deres medstuderende dårlige karakterer på spørgsmålet:

"Mine medstuderende er engagerede i undervisningen".

I undersøgelsen er de studerende blandt andet blevet bedt om at vurdere udsagnet "Mine medstuderende er engageret i undervisningen". På en skala fra 1-5, hvor 1 er "meget uenig" og 5 er "meget enig", vurderer de uni-studerende deres medstuderendes engagement til 3,75 (som er højere end på fx professionshøjskolernes 3,57).

De mest engagerede studerende findes angiveligt på DTU (3,92), mens de mindst engagerede findes på SDU (3,64), AAU (3,64) og med RUC i bunden (3,46).

Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen skal indgå i Uddannelseszoom, der er et digitalt værktøj, hvor unge kan finde oplysninger om uddannelsernes kvalitet og relevans, når de skal vælge studie.

Uddannelses- og forskningsminister Søren Pind ser resultatet som et udtryk for, at der er plads til forbedringer, hvis den samlede kvalitet af undervisningen skal være endnu højere end i dag: "God undervisning kræver en indsats fra alle sider og falder til jorden, hvis ikke der er flid og fordybelse af de studerende. Man skal også som studerende tage fat og tage ansvar".

Ministerens udtalelser og timingen bag offentliggørelsen (19. april) indikerer, at ministeriet inden for de næste uger spiller ud med en ny bevillingsmodel, hvor der fx indgår jobtaxameter som incitament eller hvor der indgår faktorer, som skal presse de studerende til at studere fuldtids, fx ved at studier måles positivt på at udbyde mange faste u-timer.

jø

Se side 21

Søren Pind dropper strammer-

– men lovstramningen er slet ikke så uskyldig, vurderer eks-universitetsdirektør. Den vil føre til mere minister-loyale bestyrelsesformænd, mens rektors og de fagkyndiges magt indskrænkes

Først fortalte rygter, at minister Ulla Tørnæs ville have ministerudpegning af bestyrelsesformand på sin dept.chef Agnete Gersings anbefaling. Så kom der et opblødt forslag om indirekte ministerudpegning fra den nye minister Søren Pind. Og så endte det med en maveplasker med mindre lovstramninger, hvor de værste elementer var taget ud.

Sådan kan processen opsummeres efter at regeringen i begyndelsen af april indgik forligsaftale om ændring af uni-loven med Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet. Retræten skete efter studier af høringsvar på ministeriets forslag. Især den fælles protest fra de nuværende bestyrelsesformænd/rektorer har formentlig gjort indtryk. De protesterede over forslaget mangler på armslængde. Og det var tilsyneladende svært for en liberal uni-minister at køre denne indsigelse – samt Socialdemokraternes modstand – over.

Nederlag for dept.chef Gersing, men...

Den politiske aftale er et sviende nederlag for dept.chef Agnete Gersing, for i aftalen er det kun lykkedes hende at få relativt små stramninger af styringskæden fra ministerium til uni-ledelser. I kulissen har Gersing i to år presset på for at få indført flere styringsredskaber. Det skete under dække af et ”styringseftersyn”, i et embedsmandsudvalg styret af dept.chefen, med en bestillingsrapport fra konsulentfirmaet Nextpuzzle samt dept.chefens forsøg på at massere uni-ledelserne i kulissen m.m.

Men der er universitetskyndige, som er kritiske over for, hvad aftalen kan blive brugt til:

”Det er da korrekt, at de første forslag lagde op til meget bastant ministerstyring. Men det skal ikke aflede opmærksomheden fra, at ministeren og Finansministeriet nu får nogle styringsredskaber, som slet ikke er uskyldige. Den egentlige hensigt er jo opnået om at få bestyrelsesformænd ind, som kan fungere som ministerens forlængede arm”, vurderer

Peter Plenge, som er eks-direktør på både KU (1991-98) og AAU. Som sådan har han indgående kendskab til formel og uformelle elementer i uni-styring og til, hvordan love og styring udefra påvirker den daglige drift.

Lovændring: Udpegningsorgan udpeger formanden

Aftalen betyder, at hvor det i den nugældende lov er bestyrelserne selv, som bestemmer udpegningsprocedurer, så bliver der nu faste lovkrav: Der skal være et indstillingsorgan til et udpegningsorgan, og her får ministeriet en plads (og det er departementschefens største gevinst).

Og så skal der være et egentligt udpegningsorgan, som selv vælger deres formand – der altså ikke skal udpeges af ministeren – og som udpeger de eksterne bestyrelsesmedlemmer og udpeger en formandskandidat til ministergodkendelse (en smågevinst til Gersing). Og så er der faktisk – efter pres fra blandt andre AC og DM – kommet studerende og ansatte ind i udpegningsorganet. Men bestyrelsesformanden udpeges altså ikke længere af bestyrelsen selv.

Endelig tillægges bestyrelsesformanden ekstra magt på bekostning af bestyrelsen og rektor, bl.a. fordi formanden fremover obligatorisk skal deltage i to årlige ’hyrdemøder’ med ministeren, hvor ministeren kan lægge sit spor (en smågevinst til Gersing). Det fremgår kryptisk, at rektorer – som jo er de egentlige sagkyndige – kun behøver at deltage i møderne ’efter behov’ (smågevinst til Gersing).

Uni-minister Søren Pind kalder det en

“

Bestyrelsesformanden tillægges mere magt på bekostning af rektoratet. Ministeriet forestiller sig groft sagt, at man kan styre via bestyrelsesformanden

Peter Plenge

“

Lovændringen åbner – worst case – for, at ministeren får sat sin loyale bestyrelsesformand ind, eller at bestyrelsen frivilligt gør det ud fra en taktisk overvejelse

Peter Plenge

god aftale, der ”understøtter universiteternes autonomi og bekæmper den politiske detailstyring. Med aftalen styrkes min dialog med universiteterne...”

Kritik: Worst case giver stor ministermagt

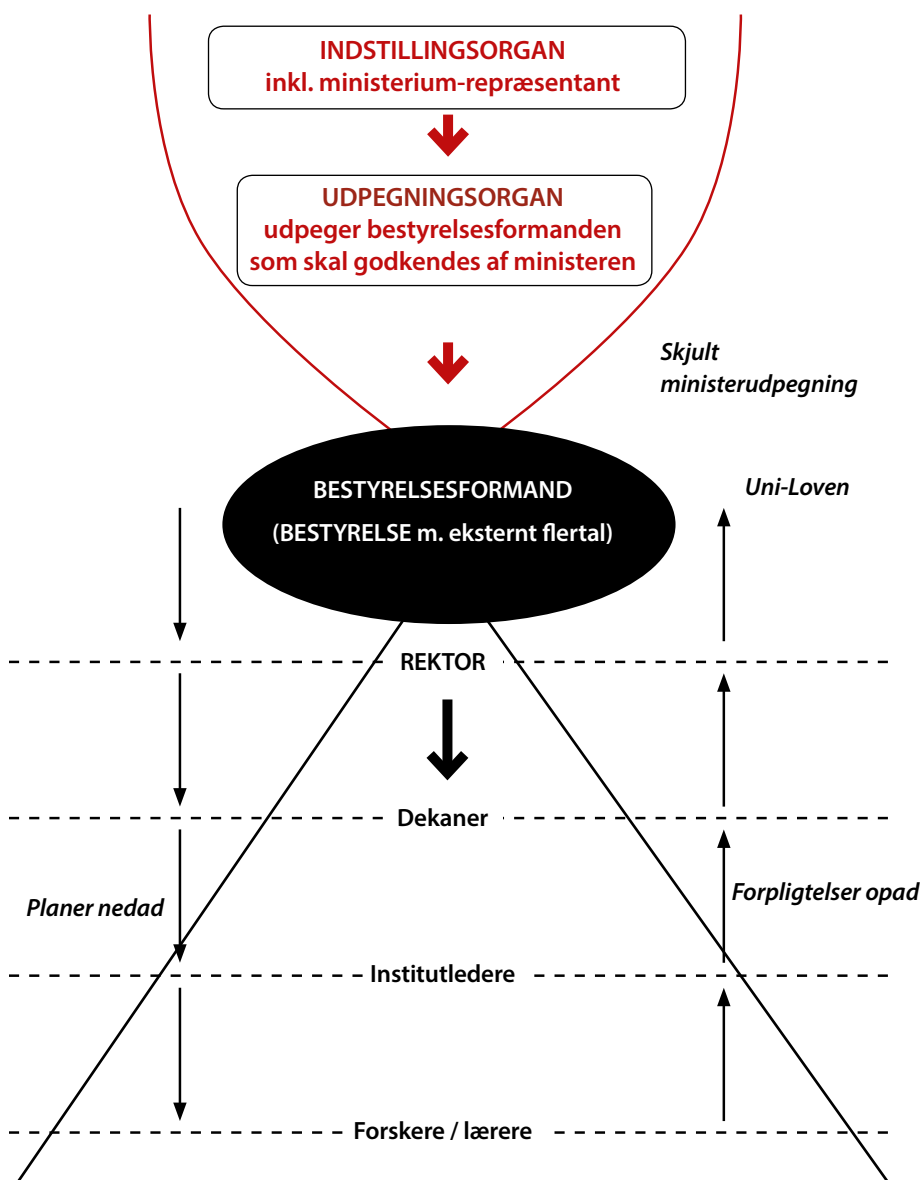
Mens universitetsledelser og fagforeninger er lettede over aftalen, fordi den afværgede langt værre styringsindgreb (direkte ministerudpegning), så er der andre skeptikere.

Folketingets venstrefløj – som ikke var med til at beslutte Uni-Loven 2003 – er ikke med i aftalen. De Radikale er heller ikke med. Trods gentagne henvendelser er ordfører Sofie Carsten Nielsen ikke vendt tilbage.

Eks-universitetsdirektør Peter Plenge forklarer sin mistro:

”Lovændringen åbner – worst case – for, at ministeren får sat sin loyale bestyrelsesformand ind, eller at bestyrelsen frivilligt gør det ud fra en taktisk overvejelse. Ministeren har dermed fået ’en brobygger’, og ministeren og Finansministeriet kan disciplinere universitetet til at rette ind efter diktater – og ikke efter hvad der er universitetets interesser og bedste faglige overbevisning. Det handler jo ikke bare om økonomi, men også om indholdet i forskning, fagudbud og studieordninger. Tænk bare på de nuværende overvejelser om jobtaxametre – at studerende og fag skal belønnes for fags høje lønniveau og store beskæftigelse”, forklarer han.

LOVSTRAMNING MED SKJULTE STYRINGSREDSKABER

FORKLARING:

Lovforslag skal angiveligt føre til en bedre dialog det politiske system og universitetsledelser. Derfor skal der indføres en ny udpegningsmekanik ved udpegning af nye bestyrelsesmedlemmer, især formanden. Samtidig gives der mulighed for at indføre resultatkontrakter som styringsinstrumenter:

1. Dels skal der være et indstillingsorgan (med en topembedsmand fra ministeriet som medlem), der indstiller kandidater for et udpegningsorgan.
2. Formanden udpeges ikke længere ved valg i bestyrelsen selv. Udpegningsorganet skal indstille bestyrelsesformanden til godkendelse for ministeren (som altså kan underkende kandidaten og bede om forslag til ny kandidat).

3. Samtidig indgår det også i forslaget, at bestyrelsesformanden tillægges særlig magt på bekostning af bestyrelsen og den daglige ledelse (rektor). Formanden skal deltage i to årlige "hyrdemøder", som ministeren indkalder til. Rektor skal kun deltage "efter behov", dvs. efter ministeriets vurdering.

4. De nuværende udviklingskontrakter med mere overordnede mål erstattes af egentlige resultatkontrakter, hvis konkrete styringsmål kan defineres efter ministerens / ministeriets vurdering.

"Motivet til at indføre mere ministerstyring via bestyrelsesformændene kan man gisne om. Men Finansministeriet har da store interesser i at få flere styringsredskaber uden at blive modsagt af formelt autonome, selvejende uni-ledelser".

Det ser uskyldigt ud, men...

Det ser uskyldigt ud, at ministeren får ret til at afvise en bestyrelsesformand, som udpegningsorganet indstiller: "Men i afvisningsretten ligger et signal om, at man i hvert fald ikke skal indstille en person, som er kendt for kontroversielle synspunkter eller står hårdt på at forsvare universitetets interesser. At en minister i praksis skulle afvise en kandidat, er drastisk, men så langt kommer det heller ikke, for der vil være kræfter i proceduren, som anbefaler, at man peger på en person, som ministeren ser positivt på. Det er jo en slags indirekte ministerudpegning", forklarer Plenge.

Som kender af systemet er der også et andet problematisk element i de nye kommandosystemer:

"Bestyrelsesformanden tillægges mere magt på bekostning af rektoratet. Ministeriet forestiller sig groft sagt, at man kan styre via bestyrelsesformanden. Der tales jo klart om dialog mellem minister og bestyrelsesformand ved to obligatoriske, årlige 'hyrdemøder'. Her kan ministeren diktere sine og Finansministeriets politiske retningslinjer, som formanden så loyalt skal implementere nedad til rektor", forklarer Plenge.

"Styringstankegangen er jo påfaldende i lovforslaget, for rektoratet skal udtrykkeligt ikke deltage i disse møder, undtaget 'efter behov' – og det er jo noget, som ministeriet bestemmer. Det giver jo ministeren/ministeriet vide rammer for at diktere uden at blive modsagt af fagfolk, som har kendskabet til den daglige drift og det faglige. Det har bestyrelsesformænd jo ikke; de er eksterne".

'Man skal ikke være for fag-snobbet...

POPULÆR FORMIDLING. Som videnskabelig ekspert i tv-serien "Historien om Danmark" må fagforskere acceptere, at der klippes faglige hæle og tæer, siger konsulenter bag serien

Da historieprofessor Kurt Villads så manuskriptet til middelalder-afsnittet i DR's store serie om danmarkshistorien, var han klar til at droppe sin medvirken i serien fuldstændig. Det var simpelthen historieformidling på et så ringe niveau, at han umuligt kunne lægge navn til det.

"Den måde, manuskriptet omtalte de troende og kirkerne – de var bare dumme alle sammen. Det var fuldstændigt uden forståelse for noget som helst. Der stod også, at efter Reformationen begyndte folk at arbejde fem dage om ugen, fordi man ikke længere fastede om fredagen. Fakta var, at man arbejdede fredag, selv om man fastede, og man arbejdede desuden også lørdag."

Sådan siger Kurt Villads, der er professor i middelalderhistorie ved Stockholms Universitet om nogle af de fejl, der helt fik ham til at opgive ævred i forhold til det afsnit, hvor han ellers skulle medvirke både som fagekspert på skærmen og som konsulent i forhold til indholdet.

"Jeg skrev tilbage, at det ville jeg ikke røre ved, for det var så dårligt. Jeg tænkte, at det her ville tage så lang tid at rette op på, og jeg var simpelthen bange for at skulle optræde på skærmen i et program, hvor der ville blive sagt alle mulige underlige ting."

Efter at have sundet sig, lod Kurt Villads sig alligevel overtale til at fortsætte sit samarbejde med DR og kaste sig ind i det luge- og forhandlingsarbejde, det er at tilrette et tv-manuskript: "Man skal jo ikke være for snobbet til at gå i dialog med folk, der forsøger at lave et stykke seriøst arbejde. Og nu ender det måske alligevel med at være det bedste afsnit i hele serien," konstaterer han.

Forskere på udebane

Som medvirkende fagekspert på "Historien om Danmark" kan Kurt Villads fortælle om, hvordan man som videnskabsmand er på udebane, når man skal formidle sit fag på den måske største scene herhjemme: DR 1 søndag aften kl. 20. For en forsker, der er vant til at have 100 procent kontrol over sin formidling, og hvis faglighed står og falder med materialets uangribelighed, er en stor

tv-produktion til det helt brede publikum en noget anderledes udfordring.

"Det er jo et stort apparat, og tingene bliver hele tiden lavet om, fordi der er så mange forskellige interessenter i DR. Så sent som for 20 minutter siden blev jeg ringet op om, at et afsnit skulle starte med, at Lars Mikkelsen ville sige sådan og sådan... om det var korrekt. Men der har hele tiden været meget dialog, og de har forsøgt at rette ind i forhold til det, jeg er kommet med," fortæller han.

Kurt Villads forsker i europæisk og dansk middelalderhistorie, og han medvirker i to afsnit af "Historien om Danmark". Oplevelsen med det dårlige manuskript kom i det andet afsnit, han medvirkede i. I det første fik han henvendelsen i god tid, og han var med hele vejen i forhold til at vælge, hvilke begivenheder der skulle dækkes, faktatjek af manuskriptet og af de filmiske visualiseringer.

Hvor er Det Stockholmske Blodbad?

"Historien om Danmark", som er kommet fra land med gode seertal og begejstrede anmeldelser, er en stor satsning på bred historieformidling. En bredde, der nødvendigvis må gå ud over dybden. Men det er en kamel, man som historiker er nødt til at sluge.

"Tv-mediet er jo fortvivlende. Det er utroligt, hvor lidt man kan få med. Eksempelvis er der det princip, at alle personer i fortællingen skal være introduceret. Så selv om person B og person C er vigtige brikker i en politisk forhandling, der fortælles om, kan de ikke komme med, fordi der ikke er plads til at få dem introduceret. Hvis jeg brugte den samme tid på at holde foredrag, kunne jeg nok få fire gange så meget stof med," fortæller Kurt Villads.

En af de begivenheder, han personligt savner i seriens dækning af middelalderen, er 'Det Stockholmske Blodbad' i 1520. Men rekonstruktionen af den makabre begivenhed, hvor over 80 svenske adelsfolk og borgere blev henrettet, var simpelthen for dyr og teknisk svær at realisere. Og så røg det ud af fortællingen.

Historien: Jo mere populær historie, jo bedre

Generelt er han dog meget tilfreds med samarbejdet med DR, og han køber præmissen om, at man er nødt til at indgå nogle faglige kompromisser, når der skal formidles til det helt brede publikum.

"I den første udsendelse beskrives det, hvordan landbruget kommer til Danmark i form af en mand, der kommer sejlene med sit korn i en lille båd. Det er jo helt skudt i hovedet – sådan kan det umuligt have foregået. Men jeg synes alligevel, det er helt fint. Jo mere historie, jo bedre. Der vil altid være forskellige fortolkninger af, hvordan det er foregået. Men bare det, at vi begynder at tænke historisk og bliver opmærksomme på, hvilken rolle det spiller, er et stort skridt fremad."

Kurt Villads har tidligere medvirket i tv-udsendelser, og han konstaterer, at forholdene for medvirkende eksperter er professionaliseret i forhold til tidligere.

"Før skulle man næsten bukke og takke, hvis man måtte være med, og betaling var utænkeligt. Det har ændret sig. Nu er det mere et samarbejde, hvor man mødes på lige fod."

Når Villads vælger at bruge tid på at engagere sig i et projekt som "Historien om Danmark", er det både en faglig pligtfølelse og en personlig oplevelse.

"Jeg er nysgerrig af natur, og jeg synes det er sjovt at se, hvordan de laver historieformidling på tv. Og så synes jeg også, at man med den enorme frihed, man har som universitetsforsker, bør stå til rådighed, når nogen interesserer sig for det, man forsker i."

lah

TV-tilrettelæggere læste på lektien

Geologiprofessor Kurt H. Kjær glæder sig over, at tilrettelæggerne bag "Historien om Danmark" faktisk læste på den videnskabelige litteratur, han fandt frem

Selv om det kun er korte sætninger, der kommer ud af munden på Lars Mikkelsen i Historien om Danmark, er der gået en lang proces forud, som en række forskere har været indblandet i. Foto: DR/Morten Krüger

Hvis videnskab skal formidles ordentligt på tv, kræver det, at tilrettelæggerne er klædt videnskabeligt på. Og det har professor i geologi ved Statens Naturhistoriske Museum Kurt H. Kjær været med til at sørge for.

"På 30 sekunder beskriver serien en periode på over flere tusinde år. Det betyder, at der skal træffes nogle afgørende valg i fremstillingen. Og hvis ikke tilrettelæggerne laver et ordentligt stykke arbejde og herunder indhenter viden fra videnskabelige afhandlinger, så kan det nemt blive et dårligt resultat. Men jeg synes, de har gjort et sobert stykke arbejde," siger Kurt Kjær.

Han medvirkede som ekspert i første afsnit af "Historien om Danmark", der dækker perioden fra sidste istid til begyndelsen af bondestenalderen. Og en del af indsatsen har været at fodre tilrettelæggerne med den relevante videnskabelige litteratur.

"Det er helt klart mit indtryk, at de har læst grundigt på stoffet, og eksempelvis været dybt nede og se på figurer omkring havændringer," fortæller han.

Hans medvirken som ekspert kan groft sagt opdeles i tre faser: en

forberedelsesfase, hvor manuskriptet bliver til, og han og andre forskere kommer med input; en halv dags interviewoptagelse; og derefter et efterredaktionelt arbejde, hvor der rettes til og faktatjekkes.

Eksperten må selv sætte grænser

Det lange interview, der på tv blot fremstår som få og meget korte udsagn, skete på baggrund af en række spørgsmål, som Kurt Kjær også selv fik lov at forberede.

"Det vigtigste er, at der bliver skabt nogle billeder, der er rigtige. For eksempel var der et spørgsmål, der lagde op til at skabe et billede, hvor isen trækker sig tilbage, og så kommer der umiddelbart efter et stort, fedt lag muldjord, som skoven sprang op af. Og det billede ville være videnskabeligt forkert," fortæller han.

En anden rolle, han måtte påtage sig, var at sige fra, når spørgsmålene kom for langt fra hans faglige kompetenceområde.

"Når man bliver interviewet, kommer man ind på flere felter og områder. Noget er ens kernekompetencer, så er der tilgrænsende områder, men på et tidspunkt kommer man så langt væk, at man må sige: stop, det kan jeg ikke sige noget om. For mit vedkommende var det, når vi

kom op i bondestenalderen. Den grænse kan være svær for journalister og tilrettelæggere at kende, så der må man selv sige fra."

Formidling: En tidskrævende pligt

For geologiprofessoren er det en naturlig del af jobbet at bruge tid på videnskabsformidlingen, og ifølge ham selv lige så vigtigt som at publicere videnskabeligt. Men man skal heller ikke undervurdere tidsforbruget i det. Til gengæld er der fuldt gennemslag, når man optræder i primetime søndag aften.

"I forhold til hvor kort tid, man optræder, så er der godt nok mange der ser det. Mandagen efter afsnittet var sendt, var der virkelig meget respons. Det giver også meget opmærksomhed, hvis man publicerer i Nature eller Science, men her er det en helt anden slags opmærksomhed. Der er manden på gaden, der har set det."

lah

Historien om Danmark

En dokumentarserie i ti afsnit der gennemgår Danmarks historie fra stenalderen til moderne tid. Skuespilleren Lars Mikkelsen er den gennemgående fortæller, men samtidig medvirker en række forskere som ekspertkilder, der fortæller om emner og begivenheder i de forskellige perioder. Eksempelvis så man i første afsnit om stenalderen geologerne Kurt H. Kjær og Minik Rosing fra KU, DNA-forskeren Eske Willerslev og hans bror Rane, der er professor i antropologi ved AU.

Forskerne medvirker som kilder, der optræder i udsendelserne, men har også været inddraget i forhold til udvælgelsen af temaer og begivenheder, teksten i manuskripterne og rekonstruktionerne af de historiske og fortidshistoriske situationer.

Arbejdstilsynet gav i efteråret en påtale til AAU-Sydhavnen, og den bekræftes af en ny rapport fra konsulentfirmaet Crecea. **Lektor og tillidsmand Ole Busck og arbejdsmiljørepræsentant Søren Qvist Eliassen** er i det store hele tilfredse med rapporten.

”Rapporten er en god dokumentation og bekræfter i høj grad Arbejdstilsynets begrundelser for påbuddet. Rektor og ledelsen har også anerkendt problemerne. Som sådan gives en god basis for det videre arbejde med input til de handlingsplaner og indsatsområder. Men rapporten kunne dog godt have beskrevet rammevilkårene mere klart”, siger de.

De individuelt rettede performancekrav er rigtig stressende – og dem kan man gøre noget ved. Det begrænses ikke bare af stramme økonomiske rammer, for selv med barske rammevilkår kan man godt arbejde med dette. De handler om at finde bedre måder at vurdere og prioritere medarbejdernes arbejdsindsats på.”

Men nu er de spændt på, hvilke faktiske løsninger ledelsen vil være med til: ”Kommer der flere ressourcer? Får Sydhavnens mellemledere mere handle- rum? Hvad bliver deres rammer for reelt at formindske den store arbejdsmængde og for høje arbejdstider?”

Det forhandler man netop nu med ledelsen i AAU's samarbejds- og arbejds- miljøudvalg om.

“

Det vil jo give decideret forkerte politiske beslutninger, hvis man bygger politik på forestillinger om, at der nu arbejdes 37 timer om ugen.

Søren Qvist Eliassen

Tillidsfolk: Individualiserede krav

Crecea har spottet en række problemer, som tidligere er påpeget fra tillidsfolk og arbejdsmiljø-repræsentanter, men som ledelsen ikke håndterede, og som derfor førte til det drastiske påbud fra Arbejdstilsynet.

Som hovedproblemer hæfter tillidsfolkene sig især ved den stigende udhuling af ’langsom tid’, som vidensarbejdere har brug for, dvs. altså de uforstyrrede tidsrum, der er så nødvendige for fordybelse i forskning og skrivning, og som besværes af høje arbejdstider, administrative pligter og rutiner.

AAU: Arbejdstilsyn

Man er i gang med handleplaner for et bedre arbejds-
rammevilkårene for arbejdet. Og hvad vil ledelsen

”Crecea har ikke beskrevet baggrunden for, hvordan individualiserede krav stresser i den daglige arbejdstilrettelæggelse. Det handler om den stigende brug af NPM- og KPI-krav og målinger på vores arbejdsindsats – samtidig med fortsat beskårne bevillinger, og krav til hjemtagning af midler, som ligger langt ud over, hvad vi er forpligtet til ifølge uni- loven”, forklarer tillidsmand Ole Busck.

Uni-direktøren: Lokal ledelse og forventningsafstemning

Hvad mener ledelsen var det mest alarmende i Arbejdstilsynets rapport?

”Hvad angår personalet, at nogle medarbejdere var personligt ganske hårdt ramt, enten som følge af mistrivsel, overbelastning eller stress. Og på ledelsessiden manglede der lokal ledelse på Campus-København. Vi havde allerede i 2015 indsat lokale ledere, men det fungerede åbenbart ikke godt nok, for mange medarbejdere havde ikke den oplevelse – som de burde have – at de havde en leder at gå til, når de havde problemer, og der skulle prioriteres”, svarer AAU's universitetsdirektør **Antonino Castrone**.

”Hvad angår indsatsen, så kan der ikke udpeges noget helt bestemt som det vigtigste, for rapporten er jo institutfordelt og viser forskellige og komplekse problemer. Så det vigtigste er vel at få den lokale ledelse til at fungere og få lavet en ’forventningsafstemning’ med vip’erne, så hver enkelt kender arbejdets rammer og krav”.

Konkrete redskaber til den lokale mellem-ledelse?

Rapporten har fokus på problemfelter og forbedringstiltag på de enkelte institutter, men det er en svaghed ved rapporten, at den ikke understreger, at den lokale mellemleder skal have konkret personaleansvar og dermed kan tage ansvar for arbejdsmiljøet, siger tillidsmand Ole Busck. Han savner konkrete meldinger om delegation og om ressourcer, så de lokale ledere får redskaber til at

gennemføre den nødvendige indsats”.

Så hvilke konkrete redskaber til personaleledelse får de lokale mellemledere – ledelsen har vel gjort sig forestillinger om, hvortil institutlederen/dekanen i Aalborg skal delegere reel beslutningsmyndighed?

”Formelt er det hovedområde-lederen, som har kompetencen på ansættelser/ afskedigelser”, svarer universitetsdirektøren. ”Den lokale leder skal så have en opgavebeskrivelse, hvor beslutningskompetencen beskrives, herunder at denne skal have et budgetansvar for sit personaleområde, så der kan prioriteres ressourcer. Den lokale leder skal have redskaber til at hjælpe den ansatte med at prioritere sine opgaver, så der kan siges: ’Jeg kan godt se, at du ikke kan nå dine opgaver, så den opgave må prioriteres eller uddelegeres til en anden’. I den forstand skal personalelederen have konkret ansvar, med reference til den øvre leder”.

“

De lokale ledere SKAL kunne lede. Hvis man henvender sig til sin leder, og man ikke får løst sit problem, så prøv igen.

Antonino Castrone

Får de lokale mellemledere flere ressourcer, fx til at løse en stor undervisningsbelastning, som er en central kilde til arbejdsmiljø-problemerne?

”Der kommer ikke nødvendigvis flere midler til institutterne på vores campus-København. AAU har en budgetmodel, som fordeler midler mellem fakulteterne, som igen har en model for intern fordeling mellem institutterne. Problemer må således løses ved omprioritering inden for fakultetets/instituttets økonomiske rammer”, svarer Antonino Castrone. ”Arbejdsmiljøproblemer løses jo ikke nødvendigvis af flere ressourcer, og vi

ets påtale i proces

Arbejds miljø i AAU-Sydhavnen. Det afslører problemer i ledelsen konkret frigive af redskaber og ressourcer?

forventer da også, at bedre systemer og bistand til at udføre de administrative opgaver kan være en del af løsningen. En central del af handleplanerne er jo at sikre flere ressourcer til kerneopgaverne ved at forbedre support og de administrative systemer”.

De høje arbejdstider

”Rapporten kunne være mere eksplicit på problemet med de høje arbejdstider. Rapporten var en lejlighed til klart at konstatere, at på universitetet arbejder vi langt mere end 37 timer om ugen. De mange timer er ikke bare et problem for de yngre og kvinder – også ældre kollegaer føler sig meget slidt over at være nødt til at have så lange arbejdsdage”, siger lektor Søren Qvist Eliassen.

”Jeg er ved at brække mig over den politiske diskurs om, at vi skal arbejde mere – når der er så langt fra den formelle virkelighed på 37 timers arbejdsuge og den faktiske. Det nedgør folk, der arbejder hårdt og længe for at nå de stadigt flere opgaver. Og det vil jo give decideret forkerte politiske beslutninger, hvis man bygger politik på forestillinger om, at der nu arbejdes 37 timer om ugen – ikke på viden om, hvordan virkeligheden ser ud fx i universitetssektoren”.

Hvad vil ledelsen konkret gøre for at afhjælpe den store arbejdsmængde og de høje arbejdstider?

”Jeg er ikke helt enig i præmissen med sammenhæng mellem de to elementer, for høje arbejdstider er ikke et problem i sig selv”, svarer universitetsdirektøren. ”Mange fortæller jo, at de elsker deres arbejde og derfor har lange arbejdstider. Men det er selvfølgelig et problem, hvis man føler sig tvunget, og det er jo især de unge, der har pres på med uklarhed om forventninger og karriere. Der handler det så om, at vi skal forbedre den administrative support, og at den nærmeste leder skal hjælpe med forventningsafstemning og prioritering”.

Arbejdstilsynet konstaterede, at de ansattes klager blev overhørt. Hvor skal en

vipør gå hen, hvis arbejdsmængden fortsat er for stor, trods lederens prioriteringer og løfter om, at ’problemer løser vi hen ad vejen’?

”De lokale ledere SKAL kunne lede. Hvis man henvender sig til sin leder, og man ikke får løst sit problem, så prøv igen. Du får mig ikke til at sige, at man skal gå til næste ledertrin, for ledelsen arbejder på, at den nærmeste leder kommer til at fungere. Det er vores ansvar som øvre ledelse, at mellemløsningen fungerer, og der har vi endnu ikke formået at gøre det godt nok”, svarer han. ”Kerneopgaverne skal jo udføres på det samme høje niveau inden for en given ramme ressourcer, så det er klart, at der skal skaffes et ekstra rum, og her er det forventningen, at opgraderingen af support-funktioner og

administration vil skaffe dette rum, så de ansatte aflastes og får mere plads til at udføre kerneopgaverne”.

Vasker ledelsen hænder i ’forventningsafstemning’?

Kynisk set: Vasker den øverste ledelse ikke hænder ved at henvise problemløsning til mellemledere, som ikke får delegeret konkrete personalebeføjelser, og som så skal løse problemer via ’forventningsafstemning’ med de ansatte, uden at der afsættes ekstra ressourcer til at løse en arbejdsmængde, som er for stor?

”Den øverste ledelse har altid det endelige ansvar for arbejdsmiljøet. Men mht. ressourcer kunne vi da godt tænke os flere ressourcer fra finansloven, men må altså prioritere ud fra de givne ressourcer. Og ledelsen mener, at der kan skabes ressourcer via bedre support og administrative systemer. Det vil give de lokale ledere mulighed for at hjælpe de ansatte med at prioritere, så arbejdsmængden bliver mindre belastende, uden at der gås på kompromis med forskning og undervisning. Og hvad angår ’forventningsafstemning’, så kan det jo også signalere en anden prioritering af opgaverne, fx så de ansatte – som nogle angiver – ikke skal besvare e-mails i weekenden.”

ja

Dilemma: Høje arbejdstider

Rapporten konstaterer lakonisk og anerkender, at der arbejdes ”alt for meget af det gode” - anslået gennemsnit mellem 42 - 60 timer pr. uge, men rapporten adresserer ikke dette som et egentligt problem.

Bag ligger, at rammebevillinger og -vilkår er givne, og det lå således ikke inden for konsulentfirmaets kommissorium at rådgive om arbejdstiderne. Men det rører ved et dilemma, for på den ene side har de ansatte en interesse i, at der er regler, så arbejdstiden ikke løber løbsk. Og på den anden side vil man ikke afgive frihedsgrader: Universitetslærere har jo ingen fast eller højeste arbejdstid, men har stor individuel tilrettelæggelse af arbejdsopgaverne og -tiden.

Tillidsmand Ole Busck vil da heller ikke foreslå tidsregistrering og højeste normer som løsning: ”Rapporten forholder sig ikke til dilemmaet, og det har jeg forståelse for, for vi balancerer ’mellem begejstring og belastning’ i vores arbejds liv og -tider. Uden at det

dog skal bagatellisere, at de yngre, nyere ansatte i karrierespor – ikke mindst kvinder med børn – giver belastningen anledning til sygemeldinger og stress, mens gamle og halvgamle rotter er bedre til at håndtere dilemmaet i den praktiske hverdag”.

Mens Arbejdstilsynets rapport problematiserede, at der ikke på AAU-Sydhavnen var ”udmeldt et klart kvalitets- og serviceniveau, ligesom der ikke er foretaget en ledelsesmæssig prioritering af opgaverne, hvilket bekræftes af ledelsen”, så indgik det ikke i rapporten, og dermed sendes prioriteringer videre som et individuelt problem.

Men tillidsmand Ole Busck er faktisk glad for, at rapporten ikke kommer med konkrete modelforslag: ”Jeg er tilfreds med, at der ikke sættes fokus på kvalitets-registrering eller modeller. Det kan meget nemt gå hen og blive endenu mere NPM- og KPI styring af medarbejdernes tid og prioriteringer. Vi er jo ikke utilfredse med vores rammer for ’selvledelse”.

CBS' Praksisudvalg: Landbrugsrapport

– kun brud på ansvarlig forskningspraksis

Bæredygtigt Landbrug: Rapporten frikendt

Mens CBS' ledelse valgte at trække rapporten tilbage med henvisning til manglende kvalitet og forskningsstandarder, så går Praksisudvalget kun ind med vurdering af dens uredelighedsaspekter og ikke af rapportens forskningskvalitet.

Og det udnyttede den rabiate landbrugslobby Bæredygtigt Landbrug (BL) – som har finansieret rapporten – straks til at konkludere, at rapportens data og kvalitet generelt er god nok og altså har gyldighed: **”Praksisudvalgets afgørelse betyder, at Landbrugsrapportens konklusioner står ved magt, fordi der ikke er tale om uredelighed. Der er ikke manipuleret med data, og alle relevante kildehenvisninger er givet”**.

Bæredygtigt Landbrugs frikendelse stiller imidlertid spørgsmålet til Praksisudvalget, om deres afgørelse betyder, at rapportens indhold er o.k. og står ved magt?

”Praksisudvalget tager ikke stilling til forskningskvaliteten i Landbrugsrapporten. Udvalget kan og skal ALDRIG tage stilling til, om den pågældende forskning er ’korrekt’ eller ’forkert’, eller om den anvendte metode er rigtig eller ej. Hvis fagfolk på området mener, at metode eller data er forkerte, må de føre videnskabeligt bevis for det”, forklarer CBS-juraprofessor **Søren Friis Hansen**, som var formand for Praksisudvalgets undersøgelsesudvalg

”CBS' ledelse besluttede, at rapporten blev trukket tilbage, og ledelsen afgør, om rapporten udgives i CBS' navn. Men som jeg er orienteret, har Troels Troelsen ret til at udgive rapporten i eget navn. Men det er jo så en anden sag”.

Efter måneders granskning nåede CBS's Praksisudvalg frem til, at Troels Troelsen har gjort sig skyldig i flere “brud på ansvarlig forskningspraksis”, fordi hans landbrugsrapport ikke fortalte, at der var en ghostforfatter (Torben Vagn Rasmussen) involveret, og at denne ghostforfatter kom fra den rabiate landbrugslobby Bæredygtigt Landbrug (BL).

Det er meget kritisabelt, at BL's rolle ikke fremgik: **”Udvalget konkluderer, at indklagede (...) ved at undlade at angive bevillingsgivers identitet i rapporten har gjort sig skyldig i et alvorligt brud på ansvarlig forskningspraksis,”** lyder det i afgørelsen.

Men samtidig har Praksisudvalget ikke fundet grundlag for at indbringe sagen for uredelighedsudvalget (UVVU), som skal have overdraget sager med mulig forskningsfusk.

Rapporten trukket tilbage og sendt til undersøgelse

CBS-rapporten blev kort tid efter udgivelsen i august 2016 voldsomt kritiseret for manglende faglig kvalitet af to KU-landbrugsforskere. Og i pressen blev de tætte relationer til de rabiate lobbyister afdækket.

Med forskellige manøvrer har CBS' ledelse sendt projektet ud i flere gråzoner: Rapporten blev egentlig offentliggjort med CBS' logo på ved et pressemøde (2. aug.). Men efter de første afsløringer omdøbte ledelsen den til at være en **”foreløbig rapport”**, og ledelsen udskød sine kommentarer, til den endelige rapport forelå.

Og farcen blev total, da ledelsen i december så besluttede at trække den foreløbige tilbage samt annoncere, at der ikke kommer en egentlig slutrapport: **”Udkastet til en endelig rapport var af en sådan forskningsfaglig kvalitet, at den ikke var egnet til offentliggørelse”**, lød vurderingen i et internt fagligt udvalg.

Og så sendte Akademisk Råd og rektoratet den til CBS' Praksisudvalg til vurdering af nogle af fusk-kritikerne.

Nej, det har ikke været vores opgave at foretage en selvstændig analyse. Vi har fået svar på spørgsmål fra de involverede, men har heller ikke ment, at det var vores opgave at efterprøve rapportens data

Søren Friis Hansen

Kommissoriet lagde imidlertid ikke op til en undersøgelse af CBS-lederes dispositioner i sagen. Praksisudvalget fremfører da heller ingen direkte kritik af CBS-ledelsens vaklende håndtering. Indirekte fremgår dog kritik, idet det bemærkes, at læsere af rapporten **”på ingen måde blev advaret om”** at der var tale om en delrapport (ved offentliggørelse 2. aug.). Men udvalget undlader bemærkninger til, at CBS-ledelsen et par måneder senere omdøbte rapporten til “foreløbig”.

Vestre Landsret: Ikke uredeligt med ghostforfatter

Udvalget vurderer angiveligt ikke, at Troels Troelsen har ageret forsættligt eller groft uagtsomt, da han undlod at kreditere ghostwriteren og dennes relation til lobbyisterne i BL.

Der henvises til Vestre Landsrets afgørelse i Helmuth Nyborg-sagen, hvor Landsretten ikke mente, at udeladelsen af “tredjemands væsentlige bidrag” ikke hører til egentlig uredelighed, og Praksisudvalget har ikke med **”den fornødne klarhed ... godtgjort, at indklagede har gjort sig skyldig i forsættlig eller groft uagtsom uretmæssig angivelse af forfatterrolle”** – hvorfor Troelsen ikke har gjort sig skyldig i egentlig UVVU-uredelighed.

Men mails har afsløret, at Troelsen tydeligvis aktivt søgte at skjule bevillingsgiver og BL-relationer, herunder ghostforfatteren – har det ikke indgået i udvalgets undersøgelse?

”Udvalget har taget udgangspunkt i det materiale, som klagerne (Akademisk

ort var ikke 'uredelighed'

Råd og CBS' direktion) har bilagt klagen. Vi har ikke selvstændigt indhentet materiale derudover. Vi har fået svar på spørgsmål fra de involverede, men har heller ikke ment, at det var vores opgave at efterprøve deres analyser eller udsagn", forklarer CBS-juraprofessor Søren Friis Hansen.

"Man kan jo ikke dømmes for mord efter straffeloven, hvis man har kørt over for rødt lys, jf. færdselsloven. Og helt grundlæggende har Praksisudvalgets vurdering taget udgangspunkt i, hvad der er uredelighed, jf. Vestre Landsrets afgørelse. Og vi vurderer ikke ud fra det foreliggende, at der er tale om 'uredelighed'. Derimod har der været brud på god forskningspraksis.

Udvalget har ikke undersøgt 'selektion'

Et kritikpunkt over for rapporten var metodisk, nemlig at rapporten havde foretaget en selektion af cases/gårde, som rapporten byggede sine økonomiske analyser på. Udvalget af rammевilkår var "særdeles selektiv", sagde kritikerne (KU-professor Bo Jellesmark Thorsen og lektor Jesper S. Schou): "CBS-rapport om landbrugets rammевilkår er ubrugelig" (ALTINGET 24. august 2016). De ville imidlertid ikke kommentere Praksisudvalgets afgørelse, da FORSKERforum bad om deres kommentar.

DR afslørede også mails, der viste, at rapporten havde kopieret materiale fra landbrugslobbyen BL.

Men rapporten kritiserer ikke selektionen og kopieringsaspektet. Det siges lakonisk, at der "ikke med fornøden klarhed" kan konstateres, at der er sket forsætlig eller groft uagtsomhed ved at fremhæve resultater fra visse gårde, og at der dermed er uoplyst selektiv eller skjult kassation af egne uønskede resultater.

Denne konklusion bygger tilsyneladende alene på Troels Troelsens og medforskers forklaring om, at der er taget udgangspunkt i case-gårde, der drives efter "ligevægtsprincippet, dansk landbrug

ønsker" og om, at der ikke i rapporten er udeladt nogle data fra den type gårde.

Men har Praksisudvalget foretaget en selvstændig prøvning af, om der har været brugt en selektiv metode og udvælgelse, evt. ved hjælp af uafhængige eksperter?

"Nej, det har ikke været vores opgave at foretage en selvstændig analyse. Vi har fået svar på spørgsmål fra de involverede, men har heller ikke ment, at det var vores opgave at efterprøve rapportens data med henblik på at skaffe bevis for indklagedes skyld", svarer juraprofessoren.

En blød landing?

Nogle vil kalde Praksisudvalget for en blød landing, når Troels Troelsens handlinger ikke kan kaldes for 'uredelighed', som skal sendes videre til UVVU, fordi han reddes af gråzoner i bevisbyrden. Det kan ikke med fornøden klarhed bevises.

Har udvalget foretaget en salomonisk afgørelse, når man undlader at indklage Troels Troelsen for UVVU, fordi man dermed undgår at kritisere bevillingsgiveren

BL og at kritisere CBS' ledelse for håndteringen af sagen?

"Der er på ingen måde tale om 'en blød landing'. Henset til, at der ikke kunne statueres videnskabelig uredelighed på det foreliggende grundlag, er den hårdeste afgørelse, vi kan træffe i Praksisudvalget, at der foreligger et 'alvorligt brud på ansvarlig forskningspraksis', svarer juraprofessoren.

jø

Tjenstlige konsekvenser: Troelsen sendt på pension

"Praksisudvalget er uafhængigt af ledelsen, og vi skal sikre den indklagedes retssikkerhed. Og så er det vigtigt at understrege, at det ikke er op til udvalget at træffe afgørelse om de eventuelle personalemæssige sanktioner på afgørelsen", siger CBS-juraprofessor Søren Friis Hansen.

Til ALTINGET udtalte rapportens bagmand, lektor Troels Troelsen, at det var en fejl, at ghostwriteren ikke blev nævnt, og at Bæredygtigt Landbrug ikke blev nævnt som finansør og som involveret i rapportens tilblivelse. Men Troelsen hævder samtidig, at ghostwriteren kun har indsamlet data. Og Troelsen kan ikke erkende afgørende fejl; han erklærer sig glad for, at

Praksisudvalget når frem til, at der ikke er tale om uredelighed.

Forskningsdekan Peter Møllgaard erkendte, at sagen har givet CBS en plet på renoméet. Og så vil ledelsen i øvrigt lave et serviceeftersyn af procedurer for ekstern finansieret forskning.

I al stilhed blev Troels Troelsen og CBS-ledelsen samtidig enige om, at Troelsens pensionering blev fremskyndet fra det angiveligt planlagte 1. juli: "Troels Troelsen har som følge af afgørelsen af 28. marts 2017 fra Forsknings-praksisudvalget ved CBS og efter samtale med sin institutleder valgt at opsiges sin stilling som lektor. Ansættelsen er ophørt den 15. april 2017".

Gyllegate 2: Vandmiljøf

Miljøminister bruger AU's sektorforskere som alibi for ikke at gøre noget ved stigende kvælstof-forurening. Nu kan forskerne se frem

”Forskerne siger...”

Mindst 10 gange dækkede miljøminister Esben Lunde Larsen sig ind under, hvad AU's vandmiljøforskere har skrevet i NOVANA-rapporten, og hvad chefkonsulent Poul Nordemann har sagt til ALTINGET: Der har ikke vist sig en signifikant stigning i kvælstofudledningen i de senere år, og der er intet, som peger på, at merudledning skyldes landbruget. Og så tilføjede ministeren – for at afværge oppositionens gentagne spørgsmål – at miljøordførerne jo selv kan spørge forskerne.

Og den invitation greb Alternativets ordfører Christian Pold: Ja, tak. Hvis ministerens opfordring er en indbydelse til NOVANA's forskere og andre vandforskere om at deltage i en høring i Miljøudvalget.

Så nu kan AU's NOVANA-forskere se frem til en stegning i Folketinget. Det er i hvert fald, hvad oppositionen – med Simon Kollerup (S), Maria Gerding (EL) og Christian Pold (AL) i spidsen – vil anmode om. Høringen skal belyse, hvad NOVANA's data faktisk indikerer især i relation til Landbrugspakkens forudsætninger og til EU's vandramme-direktiv.

Oppositionen ønsker en åben høring, så offentligheden kan være med. Men måske ønsker minister Lunde Larsen lukkede døre. Sidste gang forskere var indkaldt som fakta-vidner, kostede det som bekendt minister Eva Kjer Hansen ministertaburetten.

Ministeren vil ikke anerkende stigning

Miljøhøringen var – sammen med løfter om diverse skriftlige udredninger – de konkrete resultater af samråd i Folketinget, hvor ministeren skulle redegøre for ”omfanget og betydningen af den øgede kvælstofudledning, som fremgår af NOVANA-rapporten 2015”: Hvad er årsagen til, at kvælstofudledningen 2013-15 nu viser sig at være betydelig højere end forudsat i Landbrugspakkens miljøregnskab og fastsættelsen af baseline? Og får dette misforhold politiske konsekvenser i

“

Og forskerne har sagt – og jeg citerer igen – ’at der ikke er noget i statistikkerne eller i NOVANA-rapporterne, som tyder på, at der er sket en øget udvaskning fra landbruget’. Citat slut. Og så er det jo meget muligt, at det ikke flugter med hr. Simon Kollerups matematik-lære
Esben Lunde Larsen

forhold til landbrugspakken?

Centralt stod spørgsmålet, om ministeren ville anerkende, at der skete en stigning i kvælstofudledning over treårsperioden 2013-15. Da oppositionen havde spurgt på forskellige måder, uden at få noget konkret svar, bad Simon Kollerup (S) ministeren læse de konkrete udledningstal op og bedømme, om de var udtryk for stigning/stagnation/fald.

Men minister Esben Lunde nægtede at forholde sig til de konkrete tal og kørte rundgange på omkvædet, som AU-forskernes har skrevet for ham:

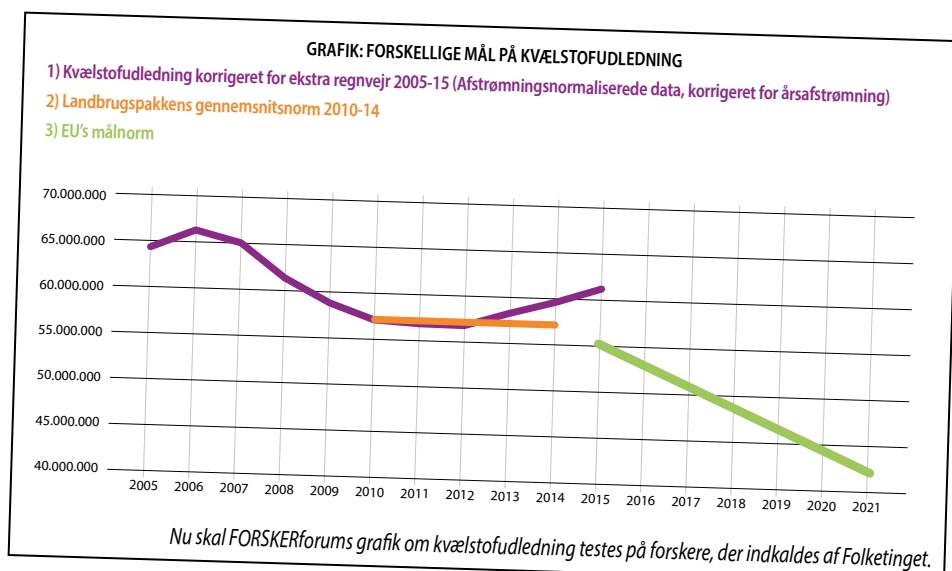
”NOVANA-rapporten viser ikke stigning”, ”forskerne peger ikke på væsentlige ændringer”, ”man kan ikke bruge et enkelt års stigning til noget” og ”forskerne har til ALTINGET udtalt, at øget udledning ikke skyldes landbruget”.

Christian Pold (AL) oplæste et citat fra lektor Poul Borum i FORSKERforum: ”Hvis der kun var tale om et års registreringer, kunne det være udtryk for tilfældigheder, jo. Men registrerede stigninger over en treårig periode (2013-15) ... betyder da, at man videnskabeligt må tillægge data signifikans og autoritet” (FORSKERforum 301).

Men det blev arrogant affærdiget af ministeren: ”Det er da meget muligt, at et blad har fundet en lektor, der siger noget. Men at bruge en lektor til at tale op mod en hel rapport, som er udarbejdet af, hvad man må opfatte som relativt kompetente folk, som har arbejdet med dette i relativt lang tid. Så er det lidt meget at støtte sig til én, som så er lektor...” (tid 11.10).

AU-rapporten er ministerens legitimation

Miljøministeren lænede sig igen og igen op ad NOVANA-rapportens afdratisering og henviste gentagne gange til, at AU-chefkonsulent Poul Nordemann kort

Forskere i høring

til at skulle vidne i Folketinget

“

Det er da meget muligt, at et blad har fundet en lektor, der siger noget. Men at bruge en lektor til at tale op mod en hel rapport, som er udarbejdet af, hvad man må opfatte som relativt kompetente folk, som har arbejdet med dette i relativt lang tid. Så er det lidt meget at støtte sig til én, som så er lektor...

Esben Lunde Larsen

efter rapportens offentliggørelse bagateliserede kvælstofstigningens betydning med henvisning til, at **”der er tale om en meget lille stigning fra år til år”**. Han frikendte landbruget ved at tilføje, at **”der er ikke noget i statistikkerne eller andre målinger, der tyder på, at der er sket øget udvaskning fra landbruget”**. Og så henviste han til, at der kan være andre faktorer (mere regn og mineralisering om vinteren (ALTINGET 17.april).

Esben Lunde brugte disse udsagn til sin konklusion:

”Forskerne siger ikke, at der er en stigning over de tre år. Hvis man lytter til de forskere, som er ansvarlige for det her, så siger de ikke, at der er en stigning”.

Spydig minister

Og da Kollerup (S) så læste de stigende tal op (2013-15) og kaldte det en ”konstaterbar stigning”, gled ministeren igen af ved at henvise til AU-forskernes rapport. Og den pressede minister svarede spydigt:

”Nu var hr. Simon Kollerup jo så venlig selv at læse tallene op, og det kan jo godt være, at det ikke er den logik, han har lært i matematik, som gør det muligt at forstå det her, men det, som forskerne har sagt – som jeg har refereret, og som er væsentligt – er, at hvis man ser på spændet, er der ingen væsentlige ændringer i

de senere år. Og forskerne har sagt – og jeg citerer igen – ’at der ikke er noget i statistikkerne eller i NOVANA-rapporterne, som tyder på, at der er sket en øget udvaskning fra landbruget’. Citat slut. Og så er det jo meget muligt, at det ikke flugter med hr. Simon Kollerups matematiklære, men det må han så tage med enten forskerne eller med sin matematiklærer, for jeg er hverken matematiker eller forsker inden for det her felt, så jeg henholder mig til det, forskerne siger til mig”.

Ministeren: Femårig måleperiode 2017-21

Maria Reumert Gjerding (EL) forsøgte at få oplyst, at når nu den treårige stigning ikke er signifikant, hvornår er den så? Og hvornår skal ministerens femårige måleperioder gælde fra?

Det besvarede ministeren ved at henvise til terminer for løbende vandrammeplaner, underforstået at måltallene ikke skal baseres på 2013-17, men fremadrettet på anden vandrammeplan 2017-21, så landbruget får flere års frirum. Ministeren erklærede sig dog rede til at reagere, ”hvis forskere kommer med fagligt veldokumenterede rapporter, som viser, at der sker væsentlige ændringer”. Og så lovede han skriftligt at definere, hvad ”væsentlige ændringer” betyder.

Mindst 5 gange læste ministeren op fra embedsmændenes talepapir, som skulle afværge, at han blev nødt til at indrømme stigende kvælstofudledning, og at udviklingen er i modstrid med Landbrugspakkens forudsætninger: ”Det er forventeligt, at der vil være år til år-variationer. Men såfremt der fremadrettet sker fagligt veldokumenterede væsentlige ændringer i udledningen af kvælstof, der medfører, at det ikke er sandsynligt, at miljømål for kystvande og grundvande kan opnås, så vil det være anledning til revurdering af vandmiljøplanernes indsatsprogram”.

Landbrugsminister beskyttet af Folketingets flertal

Som eks-minister Eva Kjer Hansen under Gyllegate opførte Esben Lunde sig ikke som miljøminister under samrådet, nærmere som landbrugsminister eller lobbyist for erhvervet.

Samrådet lå i forlængelse af ministerstormen om fiskekvote-konger, hvor kun taktiske hensyn fra DF reddede ham fra en ministerfyring. Men den ballade var han forbavsende upåvirket af, så han optrådte i vanlig stil, skiftevis arrogant, giftig eller pedantisk – vel vidende at det er lige meget, hvad han siger, for han er beskyttet af Folketingets flertal.

Simon Kollerup (S) konstaterede, at det er udtryk for grov pligtforsømmelse, hvis Folketinget bidrager til at udskyde kvælstof-problemet. Og Maria Gjerding (EL) konkluderede, at det ikke er ansvarligt, hvis Folketinget ikke reagerer og trækker i nødbremsen nu, men venter til 2021, fordi ”nogen har haft så travlt med at tilfredsstille et bestemt erhvervs interesse med henvisning til nogle tal, som ikke holder i virkeligheden...”

KU-reaktor: 'Forskere skal aktivt modsige

Er det pligtforsømmelse at tie, hvis man ikke modsiger løgne, postfaktuel viden og alternative fakta på sit fagområde?

March for Science

"I USA er der stor frustration over, at man ikke rigtig ved, hvordan man skal dæmme op for denne postfaktuelle viden. Og herhjemme har vi også set nogle eksempler. Nogle politikere vil helst ikke forstyrres af ubekvemme fakta. I sager som Landbrugspakken og MRSA blev forskeres faktuelle viden og data ikke brugt korrekt i den politiske proces, og bagefter kan man konstatere, at var det sket, så havde en minister undgået nogle konflikter," siger KU's nye rektor Henrik Wegener som kommentar til de dilemmaer, som forskere stilles over for med postfaktuel viden, alternative fakta m.m.

Han mener, at som uafhængig forsker på universitetet – statsansat ekspert finansieret af samfundet – har man en forpligtelse til at stille sin viden til rådighed for samfundet, både i undervisningen af de studerende, men også over for politikerne og offentligheden:

"Man har ikke bare en forpligtelse til at svare efter bedste faglige overbevisning, når man bliver spurgt, men også til af egen drift at melde ind, hvis man har vigtig ekspertviden på et felt, som kan bidrage til at oplyse et felt eller en kontroversiel debat", mener Wegener.

"Man har en forpligtelse til at formidle sin forskning, og det bør indgå i forskerkulturen. Der kan så være forskellige grunde til, at nogle ikke gør det, fx travlhed, og jeg mener ikke, at det skal være ansvarspådragende – som 'tjenesteforsømmelse' – at undlade at gøre det."

Korrigerer mistolkninger

"Ifølge universitetsloven er det forskernes opgave at formidle forskning herunder bl.a. fakta og vurderinger. Forskere bør således imødegå påstande, der er forkerte. Men det skal ske med respekt for den videnskabelige usikkerhed, som altid omgærdter komplekse forhold inden for miljø, biologi, sundhed, m.v. Ofte er der ikke én absolut sandhed, og forskningen er også fortolkning af data, tekster og synspunkter", forklarer han.

"Forpligtelsen gælder selvfølgelig kun på det, som er relateret til ens faglige felt, hvor man skal spille ind med sin viden

for at kvalificere den offentlige debat. Man kan korrigerer misfortolkninger eller 'alternative fakta', som flourer. Og hvis man så kommer i offentlig debat og møder modstand, så er det ledelsens opgave at beskytte forskningsfriheden og forskeres ret og pligt til at bidrage ud fra deres bedste faglige overbevisning. Man bidrager med viden, og så er det politikere og beslutningstagere, som må drage konsekvenser, her ophører forskernes ansvar".

USA: Forskningsmiljøer i chok

Wegener har netop deltaget i den årlige AAAS-konference i Boston, hvor der i år var topaktuelt tema "Serving Society Through Science Policy" med oplæg og debat om, hvordan amerikanske forskere skal håndtere Trump-administrationens truende politisering af forskningen. Et særligt tilløbsstykke var en paneldebat "Defending Science and Scientific Integrity in the Age of Trump".

"I USA er forskningsmiljøerne – de politologiske, økonomiske, naturfaglige osv. – stadig i chok over, hvordan postfaktuel viden og 'alternative fakta' har fået plads i offentligheden. Man diskuterer, hvordan man kan bidrage til at korrigerer forfalskede eller fordrejede fakta på sine fagområder: Hvordan, hvornår og hvor skal man gøre det", siger han og henviser især til den magtkamp, der p.t. foregår på miljøområdet i USA, hvor der er stort fokus på, at præsident Trump har indsat klimabenaegtere i toppen af miljøagenturet EPA, og at man er ved at omdefinere miljøstatistikker m.m.

"I USA's videnskabelige miljøer gør man store selvransagelser: Under Trumps valgkamp blev det åbenbart, at fakta ikke længere er det gældende værdimål; politikere og debattører må gerne opfinde deres egne virkeligheder, som får liv i offentligheden. Der blev sat nye standarder, hvor eksperter er ikke længere de gyldige 'samfundsvidner'. Nu spørger miljøer sig selv: Selv om vi risikerede at blive beskyldt for at 'politisere', burde vi have bidraget med fakta i valgkampen, når der blev fremsat urigtige påstande?"

KØBENHAVN 22. APRIL

"Make Science great again", stod der på et skilt i fortroppen på den københavnske udgave af March for Science. Andre budskaber lød: "Videnskab ja – overtro nej". "Kan du huske polio?". "Nej? Ja tak, vaccine". "Go Fact Yourself". "Make Darwin Great again".

Selv om det var isnende koldt, når solen ikke var fremme – revolutionen kommer som bekendt ikke på en regnvejrsdag – gik mindst 5.000 demonstranter med for videnskaben og mod fakta-resistente politikere, mente POLITIKEN. Omkring 400 deltagere, mente BERLINGSKE derimod, med kildehenvisning til to kvindelige politibetjente, der på lang afstand fulgte marchen.

Politiets officielle skøn lød senere på 5.000-7.000 deltagere, der marcherede fra Niels Bohr Institutet til Christiansborg for at gøre opmærksom på "tendenser til at miskreditere videnskabelig ekspertise og konsensus og begrænse den videnskabelige udvikling", som en af arrangørernes paroler lød. «, som det lyder fra arrangørerne af < March for Science».

Søren Pind troppede op

Uni-minister Søren Pind var til stede ved marchens start på Niels Bohr-institutet, sammen med eks-minister Sofie Carsten Nielsen (Rad.) og KUs prorektor Lykke Friis, eks-politiker (V).

Søren Pind havde dagen før bakket op om marchens formål: "Jeg synes, det er værd at gå på gaden i denne her tid. Som et forsvar for, at der findes sandhed og viden, og at videnskab er vigtigt. Det synes jeg egentlig ikke er 'politisk'..."

Derimod kunne man ikke spotte miljøminister Esben Lunde Larsen, som dagen før ikke havde erklæret sin støtte til formålet, selv om FORSKERforum havde serveret denne mulighed for positiv profilering for ham. Esben Lunde havde ingen kommentarer, men "henviser til Søren Pind for spørgsmål, der vedrører forskeres arbejdsforhold".

Esben Lunde er aktuelt involveret i flere konflikter, hvor han laver politik i strid med videnskabelig viden / data /

JØ

fakta: Kvælstofforurening, der strider mod Landbrugspakken. Og tilladelse til store store fiskehav-brug, selv om miljødatabaser indikerer, at det vil medføre voldsom forurening.

Brede paroler

Søren Pind udtalte sig til INFORMATION i et status-interview om respekten for videnskab og forskere. Hans støtte til marchens formål kom på et spørgsmål om forskere bliver 'politiske', hvis de valgte at deltage i marchen.

Marchens formål var erklæret "upolitisk". Mens amerikanske marcher navngav Trump som en konkret fakta-manipulator, så navngav den københavnske udgave ikke, hvilke politikere, embedsmænd, kommentatorer eller forskere, der herhjemme opererer med gråzone-fakta.

Marchen havde en generel parole: "Marchen tjener som et opråb til politikerne om at føre videnskabeligt forankret politik, såvel som en offentlig hyldest til

videnskaben og dennes enorme bidrag til vores demokrati, økonomi og dagligdag".

Spillerummet for personlige paroler og motivation for deltagerne var således bredt: Nogle var der som forsvar for videnskab og evidensbaseret politik. Nogle – især fra sundhedssektoren – som opgør mod hokus-pokus viden på facebook. Nogle som generel protest mod en post-faktuel offentlighed. Andre – og det var især forskere – som protest mod nedskæringer i den offentlige forskning. Og så var der selvfølgelig også dem, der deltog som protest mod danske politikere, der laver politik i strid med videnskabelige data.

Måske var der tilmed nogle, som kunne nikke genkendende til alle motiverne...

Talere fra blokvognen

Fra blokvognens talere på Christiansborg kom der et bemærkelsesværdigt skarpt forsvar for videnskab og fakta fra

arbejdsgiverne DI ved Charlotte Rønne. Den tale lød næsten som kom den fra venstrefløjens i Folketinget.

Dna-forskeren Eske Willerslev gav den som engageret folketaler. Gentagne gange pegede han ind mod Christiansborgs tykke mure Han mener ikke, at at problemet begrænser sig til fakta-resistente parlamentarikere, men til en offentlighed, hvor grænserne mellem fakta og alternative fakta er flydende: "Folk har mistet respekten for specialisten og videnskabspersonen og i høj grad for videnskabeligt baseret viden".

Og så pegede han – der i øvrigt er medarbejdervalgt i KUs bestyrelse – på, at det måske største problem for at uafhængig og kritisk forskning kan få frie rammer er manglende politisk prioritering af de økonomiske rammer...

j

BFI – det nedsivende styringsredskab

Mange forskere opfatter publiceringsnormer som en pestilens og spændetrøje, fordi de bruges til skjult styring. Men problemet kan løses ved, at institutledere i praksis tager styringen over, hvad de bruges til, mener forsknings-ekspert

BFI-normer opfattes af mange forskere som kilden til adfærdsstyring i uhensigtsmæssig retning:

Hvorfor skal man publicere i internationale tidsskrifter, når ens stofområde kun interesserer danskere?

Hvorfor er antallet af publiceringer vigtigere end læsninger og citationer?

Hvorfor er det ikke karrierefremmende at bruge tid på populærformidling af ens forskning?

Hvorfor skal man satse på et bredere forskningstidsskrift frem for det snævre, der dækker ens kerneområde?

Spørgsmålene til forskningens publiceringsnormer er mange, og svaret på stort set alle sammen er: BFI – den bibliometriske forskningsindikator. For selv om BFI-systemet er lavet til at fordele penge mellem universiteterne, og ikke mellem forskere, har det i høj grad fået betydning for forskningsledelsen helt nede på institutplan.

”Modellen er tænkt som et helt overordnet instrument til omfordeling af midler imellem universiteterne, der dog reelt ikke omfordeler de store andele. Men der er sket det, at tankegangen mange steder er sivet ned igennem systemet og de facto blevet et styringsredskab på mange institutter, specielt på de tørre områder. Og det synes jeg virkelig er problematisk.”

Forklarer professor **Jesper Wiborg Schneider** fra Center for Forskningsanalyse på AU, der specifikt forsker i bibliometri og forskningsevaluering. Han henviser til, hvordan forskere individuelt bliver vurderet på deres publiceringsomfang eller får publiceringsmålsætninger, de skal leve op til.

Svært at se alternativ

Men er der et alternativ? Det har Schneider umiddelbart svært ved at pege på. Alle lande, vi sammenligner os med, har tilsvarende systemer, der omfordeler og direkte eller indirekte belønner efter en kvantitativt målt produktivitet og/eller impact, og Danmarks er langt fra det værste, mener han.

”Mange vil sikkert gerne af med BFI'en. Men hvad kommer i stedet? Jeg er ikke så naiv at tro, at så falder pengene

Der er sket det, at tankegangen er sivet ned gennem systemet og de facto blevet et styringsredskab på mange institutter.

Jesper Wiborg Schneider

bare tilbage som bloktilskud. Der er heller ingen tendenser i Europa eller Nordamerika til, at performance management-tankegangen er ved at forsvinde på universiteterne. Så man finder sikkert på noget der ligner,” siger han med henvisning til det landets politikere og embedsmænd.

Samtidig er det heller ikke alle dele af videnssamfundet, der er utilfredse.

”Det her er jo ikke kun en ekstern ting. Der er også en intern mekanik. Man taler i videnskabssociologien om, at der er en social stratifikation. At nogle få er meget privilegerede, de får meget, og har meget indflydelse på herunder på kvalitetskriterier så som tidsskriftslistor. De personer har en interesse i at opretholde de her evalueringssystemer.”

Et sted i Europa er der en ordening, der måske kan tjene som inspiration. Den belgiske delstat Flandern har et system, hvor der måles forskelligt på forskellige videnskabsområder – de våde område måles på antallet citationer, og de tørre områder tæller publikationer som i Danmark.

Tilpas krav til fagområders traditioner

I Danmark varierer holdningen til BFI-systemet efter, hvilket område, man kommer fra. Fra tørre områder hører man ofte utilfredshed med, at bredere formidling ikke tæller som forskningsoutput. På NAT- og TEK-området er der tradition for at se på citationer, og her har man svært ved at se fornuften i, at det er publikationsantallet, der tælles på. Læg dertil diskussionen om inflation i medforfatterskaber, som har været udtalt på blandt andet SUND.

Schneider peger på, at Danmark i

sin tid valgte den norske model, for at få et samlet system, der kunne gå på tværs af alle områder. Men i modsætning til Norge, hvor der er fri konkurrence om pengene, er pengene i Danmark låst imellem hovedområderne.

”Kritikken af BFI'en er forskellig områderne imellem. Nogle tørre områder er utilfredse med de restriktive kriterier for publikationstyper og videnskabelighedskriterier. Fra de våde områder går kritikken som regel på, at man foretrækker at blive bedømt på impact frem for et simpelt publikationspointsystem. Så når man alligevel ikke har fri konkurrence mellem områderne, hvorfor så ikke tilpasse systemet til hvert enkelt område? Man kan sagtens tænke mere fleksibilitet ind i modellen i forhold til områdernes unikke karakteristika. Hvis NAT'erne og TEK'erne vil have citationer, kan man jo overveje det. Hvis HUM'erne vil have flere typer publikationer til at tælle, så kan man jo også overveje det: Det ændrer næppe meget på det overordnede niveau, udover at modellen bliver mere uigennemskuelig,” siger Schneider.

Han tilføjer, at det faktisk oprindeligt var planen, at formidlingsdelen skulle tælle med i den danske BFI-model, men det blev droppet, fordi det var for besværligt at realisere.

Institutleder skal være bolværk

Men med det nuværende system mener Jesper Schneider, at det i høj grad er institutledernes opgave at sørge for, at BFI-modellen forbliver det, den var tænkt som: et redskab til performancebaseret omfordeling mellem universiteterne, og ikke til personlig forskningsledelse.

”Der er ingen tvivl om, at det er et lokalt ledelsesansvar. En stærk institutleder bør sige: vi ved godt, vi skal indberette til BFI'en, men internt på instituttet har vi vores egne mål for performance og kvalitet. Men altså ... jeg har selv været institutleder, og jeg ved godt, at det er svært at opretholde de principper. Der er jo modsatrettede incitamenter i spil her,” mener Jesper Schneider.

lah

Sådan gør de i andre lande

England var tidligst ude med et monitoringsystem – Research Assessment Exercise – der kom i 1986 under Margaret Thatcher. Det blev for få år siden erstattet af Research Excellence Framework. Jesper Wiborg Schneider beskriver det som et slags peer review system, hvor man udvælger personer, hvis produktion bliver vurderet. Systemet omfordeler meget store summer, og det har blandt andet skabt en slags 'premier league'-effekt, hvor universiteterne stjæler topforskere fra hinanden.

Norge lavede den model, som Danmark har baseret BFT'en på. Den norske model var igen udløber af et system, man havde i Australien, der dog var noget mere simpelt, og blandt andet lod publikationer i alle tidsskrifter tælle for det samme. Det skabte ifølge Jesper Schneider en kraftig mistanke om, at forskerne slicede deres artikler og lod dem publicere i tidsskrifter, der var lette at få adgang til.

Tyskland har ikke et formelt system, hvilket skal ses i forhold til den decentraliserede universitetsstruktur.

Der er heller ikke et bibliometrisk system i Holland. Til gengæld har de hollandske institutter hvert 6 år en reel forskningsevaluering, foretaget af et panel. Evalueringen kan medføre påbud til universiteterne, og det kan få økonomiske konsekvenser, hvis de ikke bliver fulgt. Ifølge Jesper Schneider er fokuset på publicering dog alligevel sluppet ind af bagdøren i det hollandske system, fordi evalueringerne også tæller på antallet af publikationer.

I Belgien tæller man ikke publikationer, men ser i stedet på citationerne. Problemet med dette, siger Schneider, er, at der er stor forskel på citationspraksis fra område til område, og det derfor at svært at beregne. I delstaten Flandern har man således taget konsekvensen og indført et system, hvor de våde område måles på citationer, og de tørre områder tæller publikationer som i Danmark og Norge.

"Så jeg må bare sige, når folk beklager sig: vi er ikke alene," siger Jesper Schneider.

Publiceringsnorm begrænser forskningen

Der skal tænkes bredere og mere kreativt i forskningsformidlingen, ikke bare for publikums skyld, men for forskningens skyld, mener RUC-professor Garbi Schmidt

En bred feedback-ramme er vigtig for forskningen, derfor begrænser man sig, når man kun fokuserer på tidsskrifter, siger RUC-professor Garbi Schmidt, som selv laver byvandring på Nørrebro, hvor hun fortæller om sin forskning i indvandringens historie.

Der tænkes alt for lidt i alternative formidlingsformer, og det giver bagslag for forskningen på flere planer, mener professor Garbi Schmidt fra Kommunikation og Humanistisk Videnskab på RUC. Hun beklager, at de videnskabelige publiceringskrav, der mere eller mindre direkte stiller forskere i dag, afholder mange fra at dyrke den formidling, der ofte viser sig at få stor forskningsmæssig værdi.

"Ved formidlingen sker der det samme, som i undervisningen, hvor man får feedback fra de studerende. På samme måde skaber den brede formidling feedback og input til forskningen – det sætter nogle processer i gang, hvor man får tænkt videre," fortæller hun.

For nyligt skrev hun et indlæg på Videnskab.dk med samfundsforskeren Sine Plambeck, hvor de argumenterede for at tænke bredt og kreativt i sine formidlingsformer – lige fra at skrive i aviser, deltage i og bidrage til teaterstykker, udstillinger og dokumentarfilm.

Det sidste har Sine Plambeck selv excelleret i, blandt andet med dokumentarfilmen 'Becky's Journey', som følger en ung nigeriansk kvinde, der forsøger at nå til Europa. Garbi Schmidt afholder selv guidede ture på Nørrebro, hvor hun fortæller om sin forskning i kvarterets indvandringshistorie. Men den slags formidlingseksperimenter er ikke noget, der

levnes meget plads til i det produktionssystem, en forsker indgår i.

Formidling bør give merit

"Det er ikke, fordi man SKAL tænke bredt. Men jeg griber fat i, at hvis man vil tænke kreativt, bliver det mere og mere svært. Og det er et problem, for formidlingen påvirker den måde, vi bedriver forskningen på. Hvis du holder en byvandring eller et foredrag, så får du respons, som du kan bruge. Det er egentlig samme måde, forskningstidsskrifter fungerer på – nogle læser det og responderer. Forskning er en dialogisk proces. Og så siger jeg: ved at få en større ramme for den respons, kan vi måske lave bedre og mere innovativ forskning."

Garbi Schmidt har ikke et konkret forslag til, hvordan man får opprioriteret og skabt plads til den kreative forskningsformidling. Men hun så gerne, at formidlingen på en eller anden måde blev gjort til en formelt meritgivende aktivitet.

"Vores institutioner vil jo gerne have, vi er i pressen. Man får bare ingen kredit for det, så jeg forstår godt, at folk ikke gider bruge tid på det. Men offentligheden betaler jo vores løn, og derfor bør vi tænke bredere i forhold til at gå ud og gøre vores forskning relevant i for samfundet og den demokratiske diskussion."

Høj løn = høj samfundsværdi

Hard-core nationaløkonomer presser på for at få indført job-taksameter som del af ny bevillingsmodel. Det er markedslogik - og ikke godt nyt for humaniora og det klassiske universitets brede fagberedskab

Der bør indføres et jobtaxameter, så tilskud til uddannelser gives som en procentdel af, hvor høje indtægter et fags kandidater har efter endt uddannelse. Uni-ledelserne vil dermed få et direkte incitament til at lægge vægt på fags og studiers erhvervsrelevans. Det vil motivere til at satse på studier med stor erhvervsrelevans og omvendt med "de mindre erhvervsrelevante" studier.

Sådan lyder et forslag til et nyt bevillingssystem til erstatning af det nuværende taxameter-system. Forslaget stammer ikke fra Produktivitetskommissionens nationaløkonomer (2014) eller fra ultraliberalisterne i CEPOS. Det kommer fra tænketanken Kraka, der har den højprofilerede kommentator Peter Mogensen som direktør.

Timing bag Krakas indspil er interessant, for det kommer efter at dept.chef Agnete Gersings og Finansministeriet embedsmænd har arbejdet i flere år på en ny bevillingsmodel. Men arbejdet er tilsyneladende stødt på det problem, at de skal finde en model, som både inddrager "kvalitet, relevans og regionalitet" – men embedsmændene har ikke kunnet finde på en indikator for kvalitet.

Det politiske pres, som Kraka nu skaber med, kunne indikere, at ministeriet har en model på trapperne, som lanceres som en del af årets finanslov.

Enige med Produktivitetskommissionen

Krakas forslag ligner til forveksling Produktivitetskommissionen anbefalinger. Kommissionen anbefalede (2014) at universiteter skal have "langt stærkere tilskyndelser til at levere uddannelser med høj studieintensitet og efterfølgende høj beskæftigelse og løn" og "de uddannelsessøgende skal have væsentligt stærkere økonomiske tilskyndelser til at vælge uddannelser med gode beskæftigelses- og indtjeningsmuligheder".

Krakas cheføkonom Jens Hauch: "Kraka har ikke noget politisk ståsted. Kraka er en fagøkonomisk tænketank. Og som sådan er vi meget enige i Produktivitetskommissionens anbefalinger på dette område, som Kraka har suppleret med et

“

Fagområder med høje indkomster skaber høj værdi for samfundet

Jens Hauch

konkret forslag til ny bevillingsmodel".

Der er da også et påfaldende person-sammenfald, for dept.chef Agnete Gersing var medlem af produktivitetskommissionen. Og professor Peter Birch Sørensen var formand og nu er han såmænd senior fellow i Kraka...

Hard-core nationaløkonomi

Krakas analyse er hard-core national-økonomi. Man foreslår et job-taksameter ud fra kandidaternes lønindkomst justeret for kandidaternes baggrundskarakteristika som et "et mere præcist mål for værdiskabelse" (end beskæftigelsesgrad). Reformen skal indføres over en 5-10 årig periode, så uni'er får tid til "at reformere uddannelserne og dermed øge erhvervsindkomsten" for deres fagområder.

Kraka medgiver, at forslaget vil medføre prioriteringer til fordel for bestemte økonomiske, medicinske og tekniske

“

Virksomheden Krakas mission er, at tilvejebringe og formidle viden, der kan medvirke til at balancere hensyn og politiske beslutninger på tre områder: Individet, erhvervene og den offentlige sektor. Kraka producerer og formidler fagøkonomisk viden, som er af høj kvalitet og relevant for den samfundsøkonomiske udvikling i Danmark. Vores arbejde er alene baseret på faglighed - ikke en politisk ideologi. Og det er meningsløst at forsøge at placere os i en bestemt økonomisk 'skole'.

(Krakas formål).

fagområder, mens incitamentet til uddannelser inden for lavindkomst-områder som humaniora, jordvidenskab og teknik vil være mindre.

Man mener, at bevillingerne bør afhænge af "et mål for kvalitet, som afspejler god undervisning og god faglighed hos de studerende". Og kvalitet måles her på fags lønindkomst, ud fra nogle cirkelslutninger: "Dimittender, som har modtaget god undervisning og er fagligt dygtige, vil være mere efterspurgt på arbejdsmarkedet og have højere erhvervsindkomst. Således vil et taxameter baseret på erhvervsindkomst i sig selv tilskynde til høj faglighed".

Cheføkonom Jens Hauch forklarer, at der dog indgår modererende faktorer: "Det er lidt en pointe i vores forslag, at det ikke er den rene lønindkomst, der anvendes, men den justerede, så der er taget højde for kandidaternes baggrundskarakteristika. Dette tager vi højde for i analysen og forslaget så det er studierne evne til at løfte kandidaterne (målt ved erhvervsindkomst), der belønnes."

Kynisk set: Modellen vil føre til føre til udsultning af humaniora?

"Udsultning er ikke korrekt udtrykt, for bevillinger vil jo blive sammensat af både basisbevillinger og job-taksameter. Men overordnet set er det korrekt, at humaniora vil få færre bevillinger. Det har dog på den anden side den effekt, at når der uddannes færre humanister, vil der opstå lønpres så de uddannede vil få en løngevinst - og den samfundsøkonomiske gevinst vokser", forklarer cheføkonomen.

Fagberedskab dikteret af markedskræfter

Klassiske universiteter defineres netop ved at have en bred fagvifte og et bredt fagberedskab, men Krakas model betyder, at fagligheder bliver prioriteret ud fra fags job-indkomster på markedet?

"Forslaget vil ændre på fag-sammensætningen, ja. Hensigten er jo, at ændre prioriteringen af kandidater, så de mest efterspurte fagområder – målt på beskæftigelse og indkomst – prioriteres. Det er mest hensigtsmæssigt, samfundsøkonomisk set".

Dept. chef Agnete Gersing

Ny bevillingsmodel?

En embedsmandsgruppe under dept. chef Agnete Gersing har i næsten to år arbejdet med en ny bevillingsmodel til afløsning af den eksisterende taxameter-model. Det er ingen hemmelighed, at den skal have elementer af et jobtaxameter (hvor studier og studerende belønnes på deres beskæftigelsesgrad og lønniveau efter studiet), for det foreslog Produktivitetskommissionen, som bl.a. havde Agnete Gersing som medlem.

Af lækede papirer har det fremgået, at embedsmandsudvalget ikke havde problemer med at konstruere relevanskriterier, men ikke kvalitetskriterier som kan operationaliseres i en konkret bevillingsmodel.

Men nu har tænketanken Kraka - som har relationer til de samme nationaløkonomiske kredse som dept. chefen - lanceret deres model, som støtter Gersings projekt. Det kunne indikere, at embedsmændene snart lancerer deres bevillingsmodel, som så aktiveres i Finanslov-2018 ...

Forslaget har heller ingen kvalitet-i-uddannelserne indbygget, så den rå logik bliver kvalitet = høj erhvervsindkomst - kvalitet måles alene på markedspræmisses?

”Fagområder med høje indkomster skaber høj værdi for samfundet. Studerende som har modtaget god undervisning og er fagligt dygtige, vil være efterspurgt på arbejdsmarkedet og have højere erhvervsindkomst, og vil derfor være særligt værdifulde for samfundet.”

Er det ikke nogle vanvittigt ensporede og teknokratiske kriterier, Kraka sætter op for, hvad der skaber værdi i et samfund?

”Det er da et normativt spørgsmål fra FORSKERforum. Kraka har lavet anbefalinger til, hvordan man bedst skaber værdi i samfundet. Det synes jeg ikke er vanvittigt teknokratiske...”

jø

Uddannelsestjek.2 – uden 'kvalitet' og 'dannelse'

Dept. chef Agnete Gersing har søsat et nyt kvalitetsudvalg, uden uddannelseseksperter, men med mange økonomer

Det lykkedes ikke det såkaldte Kvalitetsudvalg 2013-15 med økonomen Jørgen Søndergaard i spidsen at trænge igennem med reform-ideer om tvangsmekanikker til at erhvervsrette uddannelser, om indførelse af tvangs-afstigningstrin for bachelorer, at åbne for flere fuldtidsundervisere m.m. Men nu skal et nyt udvalg prøve igen, under ledelse af Uddannelsesministeriets dept. chef Agnete Gersing.

Minister Søren Pind har nemlig søsat et hurtigarbejdende udvalg, som ”skal styrke universitetsuddannelserne”. Som legitimation for søsætningen bruges en studieundersøgelse, der viser, at kun 59 pct. af de danske studerende ”føler sig godt forberedt til mødet med arbejdsmarkedet”, mens det er 70-81 pct. i Sverige og Norge.

Uden kvalitet og dannelse

Kommissoriet nævner kvalitet i uddannelserne som en formel målsætning, men det overtrumfes helt af relevansformålet: “at skabe en bedre sammenhæng og fleksibilitet mellem uddannelserne og jobmarkedet”. Uddannelseskvalitet defineres ikke og indgår ikke som et af udvalgets fire temaer. Det nærmeste er tale om “et højt læringsudbytte” og at studieintensiteten er for ringe blandt nogle grupper studerende.

Selv om minister Pinds foreløbige unipolitiske show-nummer har været krav om “mere dannelse” (gennem filosofikum), så står der ikke et ord om dette i kommissoriet.

Dept. chef Agnete Gersing som magtcenter

Uddannelsestjek.2 ser i den forstand ud til at være dept. chef Agnete Gersings projekt. Hun er hard-core økonom tæt knyttet til Finansministeriet, og kommissoriet henviser da også til både Kvalitetsudvalget og Produktivitetskommissionen som forarbejder, der skal arbejdes videre på. Og Gersing var medlem af Produktivitetskommissionen, der foreslog job-taxameter som incitamentsstyring.

Dept. chefen er indsat som formand for “Uddannelsestjek.2”, og det understreger Gersing som ubetinget magtcenter og dynamo for reformer i sektoren. Hun er nemlig også formand for styregruppen bag

- Det såkaldte ”styringseftersyn” med konsulentfirmaet Nextpuzzles bestillingsrapport, som fik Gersing til at foreslå direkte ministerudpegning af bestyrelsesformænd, dernæst indirekte udpegning og som landede på noget minister-indflydelse (se. S. 8)
- styregruppen bag reform af taxametersystemet via sin underordnede direktør (Hanne Meldgaard), som i øvrigt også er med i det nye Uddannelsestjek.2-udvalg, sammen med embedsmænd fra Finansministeriet.

Ny bevillingsmodel?

Det nye udvalg har skabt nogen mystik i uni-ledelserne, for dets kommissorium overlapper med reformen af bevillingsmodellen. Det kunne indikere, at bevillingsmodellen sættes på slumring. Det understøttes af person-overlap mellem de involverede embedsmænd, samt at det nye udvalg skal afslutte sit arbejde inden nytår.

Men det er dog langtfra usandsynligt, at ministeriet – surprise - vil lancere en ny model som en del af finanslovsforslag for 2018, der offentliggøres i slutningen af august. Så undgår man den store debat om modellen, fordi der er så meget andet til debat...

Eksperter = en del økonomer

Udvalget er angiveligt bredt sammensat af interessenter, så der både indgår rektorer, erhvervsliv, arbejdstagere, eksperter og ministerier. To rektorer fra sektoren sidder med (DTU-rector Bjarklev og AAU-rector Per Michael Johansen). Men det er noget af en tilsnigelse at tale om ”eksperter”, for der er ingen eksperter i uddannelses- eller forsknings i udvalget. Der er derimod en del økonomer.

Kommissoriet har mange overlap fra Kvalitetsudvalget, herunder eftersøgning af best-practise, af konkrete reformmodeller m.m. Men der er et par formuleringer, hvor dept. chefens planstyring skinner igennem og som varsler nye krav til uni'er og studerende, fx større studieintensitet via konkrete minimumskrav til u-timer, mere interaktion mellem underviser og studerende, mere ledelsesstyring af studierne. Samt det forliste forslag om bachelor-trinnet som afstigningstrin m.m...

jø

Konfliktfri ph.d.-eva

Positiv evaluering af de danske ph.d.-uddannelsers kvalitet skaber glæde og lettelse.

Der var lagt op til en rigtig hyggedag i Nationalmuseet, da Uddannelsesministeriet havde indkaldt til konference om kvaliteten af de danske ph.d.-uddannelser I begyndelsen af april. Dagens tema, Evalueringsrapporten, viste et næsten overraskende positivt resultat. De positive tilkendegivelser var i overal, uanset om det var danske vejledere, udenlandske bedømmere eller de ph.d.-studerende selv, der var spurgt. Systemet kunne klappe sig selv på ryggen.

Programmet var bestemt også i den hyggelige og familiære ende. Ministeriet havde valgt at indkalde folk fra toppen af fødekæden, universitetsledere og arbejdsgivere. De ph.d.-studerende, der måske kunne have bidraget med at kaste noget kvalitativt empirisk viden ind som supplement til rapportens gennemsnitstal, måtte nøjes med rollen som tilhørere i salen.

Pind: Høj beskæftigelsesgrad

Minister Søren Pind indledte med nogle bevingede ord, inden han hastede videre i sit eget program. Han indledte anekdotisk med at fortælle om Isaac Newton, der opnåede sine mest banebrydende resultater, da han på grund af pesten var sendt i frivilligt eksil på sin bedstemors gård, hvor han gik og kedede sig. God tid og miljøskifte – to vigtige elementer i ph.d.-uddannelsen, konstaterede minister Pind.

Pind anerkendte også, at den store udvidelse af ph.d.-antallet var sket, uden at det var gået ud over kvaliteten. 75 procent af de udenlandske bedømmere mener, at kvaliteten er god, og Danmark er desuden blandt de førende i OECD hvad angår ph.d.ernes beskæftigelsesgrad.

”At man kan øge optaget og bevare et højt niveau – det er flot. Der skal vi takke universiteterne for. Af hjertet: tak for det”.

Solstråler med lidt kant

Næste punkt på programmet havde undertitlen: ”Nærbillede af det gode ph.d.-forløb.” DTU-professor, vejleder og eliteforsker i kræft **Thomas L. Andresen** samt hans ph.d.-studerende Ditte Jæhger fortalte solstrålehistorier om et velfungerende ph.d.-projektparløb. Også det var

ganske rart og hyggeligt. Det var først hen imod slutningen, der kom lidt kant, da DTU-professoren blev bedt om at komme med nogle bud på, hvad der kan forbedres.

”Nogle af de strukturelle ting, vi har sat op i Danmark, sætter folk ind i en ramme, hvor de opfatter sig som studerende. Det synes jeg ikke er super. For nogle giver det for eksempel mening at tage til udlandet, for andre gør det ikke. Nogle har brug for 15 ects, andre for 30. Jeg mener, vejlederen burde gives fri til at skabe det bedste resultat for den enkelte ph.d.-studerende”.

Denne udtalelse kom snart på næsten lidt komisk vis til at vise sig som en skærende kontrast. Få minutter efter gik **direktør Nils Agerhus** fra ministeriets departement nemlig på scenen for at præsentere evalueringsrapporten. Og hans udlægning lød, at den gode evaluering skyldtes de faste rammer og standarder i danske ph.d.-forløb – præcis den ramme- og styring, som Thomas Andresen brokkede sig over.

Agerhus sagde: ”Danmark er lykkedes med ph.d.-satsningen, og det ser ud, som om det med at have meget faste rammer om ph.d.-forløbet, samtidig med at man har øget optaget, det fungerer”.

Så selv om man sammen glæder sig over det angiveligt høje kvalitetsniveau, er der ganske forskellige opfattelser af, hvad der skaber kvaliteten.

Forskningsdekan: Ph.d.-løn skal ned

Konferencens store punkt var den afsluttende paneldebat. Igen tegnede det til at blive en hyggelig omgang.

Der var ikke indkaldt kritiske røster, der har udtrykt skepsis over for ph.d.-kvaliteten i takt med den voksende kvantitet i optag, fx Jørgen Bregenholt fra Novo Nordisk, og Carlsbergfondens formand Flemming Besenbacher.

Helt uden bid var panelet dog ikke. Særligt CBS-forskningsdekan Peter Møllgaard fik folk op af stolene, da han opfordrede til akut lønnedgang for ph.d.-stipendiater.

”Fortæller vi en amerikansk professor,

Der er ikke grund til at bekymre sig for de kommende forskergenerer.

at vi bruger halvanden mio. kroner af en ph.d.-bevilling til løn for de studerende, så falder de ned af stolen. Vi forgylder vores ph.d.-studerende. Jeg ved det fra mit eget ph.d.-forløb. Jeg tog til udlandet og levede som en konge i forhold til de andre ph.d.-studerende. Hvis man investerer relativt meget, bør man have et afkast, der er større. Og i det lys er det, at vi blot er på niveau med udlandet, måske ikke helt godt nok.

En anden paneldeltager – formand Liselotte Højgaard fra Grundforskningsfonden – var hurtigt ude med en irettesættelse: ”Vi skal ikke have flere ph.d.ere ved at sætte lønnen ned. Ph.d.ere i Danmark betaler skat. De har børn, der skal i skole og på daginstitutioner. Man må se på, hvad der er tilbage, når skat og institutioner er betalt. Vigtigt at vi ikke kannibalerer et komplekst øko-system”.

Ikke overraskende blev hun suppleret med en ph.d.-studerende, Rune Dall Jensen, der fra salen foreslog Peter Møllgaard selv at gå ned i løn for at få råd til flere ph.d.-studerende.

Medico-industrien: Flere elite-ph.d.ere
LEO-Pharmas direktør Thomas Kongstad Petersen sad i panelet som repræsentant for en arbejdsgiver med mange ph.d.ere. Han dryssede lidt malurt i bægeret. Selv om også han roste evalueringen,

ationer, fastslår Ph.d.-evalueringsrapporten, der blev diskuteret ved en konference på Nationalmuseet. Foto: Nationalmuseet

antydte han alligevel kraftigt, at danske ph.d.-studerende halter efter niveauet i flere af vores nabolande – særligt dem med længere ph.d.-forløb.

”Går man ind i de fagspecifikke områder, så er vi ikke tilfredse. Der ser vi behov for en øget indsats. Når vi går ud og rekrutterer, er der andre steder, vi kan rekruttere væsentligt dygtigere. Vi kan se i analysen, at den rangerer fra under middel, god eller meget god. Der er en vis spredning, og vi kunne godt tænke os at der lå flere oppe i toppen,” sagde han med kraftig hentydning til ønsket om at indføre fireårige ph.d.-forløb som en slags elite-ph.d.-uddannelse.

FORSKERforums reporter spurgte så, om rapporten tegnede et for rosenrødt billede af status. Men den skyndte AU’s **hum-dekan Johnny** Laursen at skyde ned fra panelet:

”Det, vi har foran os, er det mest grundige, omfattende og funktionsdygtige analyse af uddannelseskvalitet, vi kender til. Jeg kender ikke andre, der har en så grundig analyse, der strækker sig over så lang tid og er inde på så mange områder. Så kan det godt være, Thomas (Kongsted Petersen, red.) har et problem. Ingen kan forbyde nogen at sige, at vi skal gøre det endnu bedre.”

lah

Novo Nordisk kan ånde lettet op - de danske ph.d.'er kan sagtens måle sig helt med de udenlandske. Her Novo Nordisks afdeling for fedmeforskning i Måløv. Foto: Novo Nordisk

Ph.d.-kritiker tog fejl

Kvantitet betyder lavere kvalitet. Standarden er faldet. Den påstand har lydt i korridoren efter den store ekspansion i ph.d.-studerende fra 1200 (2003) til 2600 (2010).

Skepsissen blev åbent luftet af få, herunder Søren Bregenholt fra Novo Nordisks forsknings- og udviklingsafdeling. Der blev uddannet for mange ph.d.'er, for en del af dem var ikke ”forskningsmæssigt konkurrencedygtige i forhold til lande, vi sammenligner os med”, med henvisning til Sverige og Storbritannien (BERLINGSKE). Han kritiserede også, at der ikke blev foretaget målinger på effekten af den store ph.d.-satsning.

Nu er hans skepsis imidlertid gjort til skamme i den store ph.d.-evaluering, og det glæder ham, at der foreligger noget evidens. Han anerkender rapporten og erklærer sig mere tryk ved kvaliteten nu, når 24 procent af de adspurgte oplever, at kvaliteten er højere, 48 procent synes, kvaliteten er lige så god:

”Og så er der godt nok 28 procent, der mener noget andet. Men samlet må man nok godt konstatere, at kvaliteten ikke er blevet ringere.”

Forslag: Længere forløb

Han bider også mærke i, at antallet af udenlandske ph.d.-studerende er øget, og at flere bliver på det danske arbejdsmarked frem for at vende hjem.

Tog Bregenholt fejl i sin frygt for dårlig ph.d.-kvalitet, eller afspejler rapporten ikke den reelle virkelighed?

”I Novo Nordisk tror vi på tal, så jeg skal ikke gå i rette med data og heller ikke med rapportens metode. Jeg synes, den her undersøgelse er positiv. Om jeg så tog fejl? Ud fra de her tal har jeg i hvert fald ikke den store grund til bekymring på det grundlæggende niveau. Men i en virksomhed som Novo Nordisk, hvor højtuddannede medarbejdere er vigtigt, vil vi nok altid appellere til, at systemet er tunet ind i forhold til de behov, vi har.”

Selv om Søren Bregenholt anerkender, at ph.d.-kvaliteten har vist sig at være i orden, mener han stadig, der er plads til forbedringer, nemlig i form af længere ph.d.-forløb. Det har han slået til lyd for i flere år.

”Nu er der etableret en baseline, og det er rigtig godt. Men så synes vi, det er tid til at overveje, om ikke vi skal gøre noget for de bedste. Og det kan man gøre ved at gøre ph.d.-uddannelsen fireårig for de laboratoriekrevende discipliner inden for eksempelvis life science, så de får mere tid til at forske i.”

Censorudvalg: Hav tillid til instit

Et forslag om at fjerne tredjedels-kravet til ekstern censur møder modstand. Men det handler om at give frihed for at skabe udvikling, s

Unierne skal selv have lov at bestemme, hvor meget man vil bruge eksterne censorer til at vurdere prøverne. Sådan lyder den mest opsigtsvækkende anbefaling fra det censorudvalg, der siden har undersøgt, hvordan censor-systemet kan moderniseres. De vil med andre ord fjerne kravet om, at en tredjedel af prøverne skal ske med ekstern censur.

Men det forslag har gjort Censorudvalget til boksebold for slag fra arbejdsgivere, censorkorps og en række andre interessenter.

”Det bliver jo nærmest op til uddannelserne selv at bedømme de studerende,” udtalte underdirektør Charlotte Rønhof fra DI-arbejdsgiverne. Hun frygter, at universiteterne vil nedprioritere den eksterne censur for at kunne spare penge, og at universiteterne således vil ”lukke sig om sig selv” (BERLINGSKE).

Og netop frygten for, at universiteterne vil udnytte muligheden for at spare penge, går igen i utallige høringsvar. Eksempelvis fra Akademikerne, som er paraplyorganisation for akademikerfagforeningerne, inklusive DM, DJØF og IDA:

”Med faldende finanslovsmidler til uddannelserne finder Akademikerne endvidere, at der i endnu højere grad er behov for en minimumsgrænse for ekstern censur, da økonomiske hensyn ellers kan komme til at overtrumfe kvalitetshensyn,” hedder det.

Censorudvalget: Ikke spareøvelse

Også censorkorpsene er generelt skeptiske over for at give frie tøjler.

”Der skal ikke megen fantasi til at forestille sig, at uddannelsesstederne vil spare på den resterende eksterne censur. Konsekvensen heraf vil uvægerligt blive, at de fastansatte får lagt endnu mere internt censorarbejde over på sig. Medmindre man forestiller sig generelt at slække på bedømmelseskravene,” skriver eksempelvis Teologisk Censorkorps i deres høringsvar.

Men det handler slet ikke om at spare penge, fastslår **Censorudvalgets formand Martin Teilmann (tidl. direktør i AC)**. Det handler om at frigøre midler og rammer med det formål at hæve kvaliteten:

”Vi hører mange sige, at der i dag foregår en vis mængde ukvalificeret censur. Så vores fokus har været, hvordan vi gør det kvalitativt bedre. Men vil man styrke kvaliteten, kan det ikke gøres, uden det koster penge, og derfor er vi nødt til at pege på, at det er muligt at foretage en prioritering, der kan mindske nogle udgifter”.

Råd og rum til udvikling

Den kvalitetsforbedring, formanden og udvalget peger på, går blandt andet på

- en professionalisering af censorhåndteringen med landsdækkende censorkorps, hvis formand bliver ansat på en institution.
- at øge den tværgående vidensudveksling mellem censorer og institutioner i hele landet.
- at nye, progressive eksamensformer i mindre grad lægger op til brugen af eksterne censorer.

Derfor kan tredjedelskravet blive en hæmsko for udvikling af eksamensformerne:

”Vi hører fra universitetspædagogerne, at den klassiske model, hvor man lærer noget og bagefter går til prøve, giver en dårlig kobling mellem læring og evaluering. Der vil derfor ske en ændring, hvor evalueringer i højere grad bliver henlagt som element i undervisningen. Og vi tror, at øgede frihedsgrader vil gøre, at institutionerne i højere grad vil bruge eksamener offensivt fornuftigt i forhold til kvalitets sikring af uddannelsen,” argumenterer udvalgsformanden.

Giv autonomi tilbage til fagfolkene

Han peger selv på – også ud fra egne erfaringer – de skriftlige prøver som et område, hvor den eksterne censur ofte er overflødig.

”En skriftlig opgave kan underviseren sagtens bedømme. Jeg har selv været censor, og jeg var sjældent uenig med bedømmeren. Du får mig ikke til at sige, at det ikke har haft en marginal værdi, men skal jeg vurdere, om det har været pengene værd, så ville jeg hellere bruge dem andetsteds.”

Han gør dog opmærksom på, at man stadig vil fastholde ekstern censur på uddannelsernes afsluttende store opgaver, eksempelvis bacheloropgaven.

Det gør ikke nødvendigvis bedømmelsen bedre, at man bruger eksterne censorer. Ofte kan pengene bruges bedre, siger Censorudvalgets formand.

utionerne!

iger Censorudvalgets formand

En part, der dog gerne ser reglerne lempet, er universiteterne. De har, vurderer Martin Teilmann, som på mange andre områder et grundlæggende ønske om ikke at være underlagt central styring, men selv få ansvaret for kvalitet og eksamensformer. Og det ansvar mener han, de bør få.

”Vi vil gerne være med til at give dem autonomien tilbage på det her område, og vi tror, det vil blive forvaltet ordentligt. Det kan ikke nytte noget at umyndiggøre institutionerne, og det gør man med centrale regler.”

Kan formanden for Censorudvalget følge bekymringerne for, at universiteterne vil bruge en regellempe til at spare penge?

”Jeg forstår bekymringerne. Men det er et spørgsmål, om man har tillid eller ikke-tillid til, at institutionerne vil handle ansvarligt. Det kan godt være, jeg er naiv, men jeg tror, vi har institutioner, der ikke vil bruge det som spareobjekt, fordi de selv kan se værdien,” svarer Martin Teilmann.

Udvalgsmedlemmer:

Harmonisering til læringsformer

Prodekan Jens Erik Mogensen ved KU-hum' har også siddet i Censorudvalget. For ham handler det heller ikke om at spare penge. ”Udgangspunktet er, at tiden er løbet fra at se bedømmelsen af individuelle prøver som løsrevet fra den kvalitetssikring, der i øvrigt foregår. Vi skal modernisere vores læringsformer og prøveformer, og tendensen er, at man i langt højere grad går over til at integrere prøverne i undervisningen i form af formativ feedback, og der vil tredjedelskravet være snærende,” fortæller han.

På AAU mener **samf-dekan Rasmus Antoft** ikke, at man behøver at bekymre sig for mindre brug af censur: ”Vi er meget opmærksomme på kvalitetssikring af vores uddannelser og værdien af eksternt censur, så jeg tror ikke, man vil se hos os, at den eksterne censur bliver mindre, og at vi vil bruge det til at spare ressourcer.”

lah

Fremtiden: Løbende bedømmelser

Fremtidens eksamensform er ikke en afsluttende prøve,
vurderer ekspert i universitetspædagogik

Læringsformerne er under forandring. Der foregår en udvikling inden for pædagogik, didaktik og evaluering af den enkelte studerende. Og den udvikling skal ikke hæmmes af centralt fastsatte regler.

Sådan skriver Censorudvalget i sin rapport, hvor der argumenteres for at ophæve tredjedelsreglen for at give mere frirum til nye eksamensformer.

Det lyder abstrakt, men det er i virkeligheden ganske konkret, forklarer professor Eva Bendix fra uddannelsesvidenskab ved RUC, som var medlem af Censorudvalget.

Der er simpelthen tale om, at danske institutioner skal omlægge eksamensformen fra en afsluttende prøve til det, der kaldes løbende bedømmelser: ”I Danmark har vi traditionelt en afsluttende eksamen – en summativ bedømmelsesform. Det, som vi universitetspædagoger er interesseret i, er at omlægge til løbende bedømmelser, hvor man har flere bedømmelsesaktiviteter hen over semestret. Og det kræver noget fleksibilitet, for det er svært at skulle arbejde med det tunge censorsystem i forhold til løbende bedømmelser,” fortæller Eva Bendix Petersen.

Løbende bedømmelser

Hun forklarer, at der typisk kan være 2-4 bedømmelsesnedslag hen over et semester. Her vil de studerende blive vurderet i forhold til mindre opgaver, der tjekker deres forståelse af det stof, man arbejder med. Eksempelvis en lille skriftlig opgave om et centralt emne, et litteratur-review eller en gruppepræsentation med plancher eller lignende.

”Det, vi kan se, når folk går over til løbende bedømmelsesform, er, at det ansporer undervisernes kreativitet, men også de studerendes interesse i aktiviteterne,” fortæller hun.

Med omlægningen til løbende bedømmelser følger også, at institutionerne skal arbejde med de kriterier, man vil vurdere de studerende efter.

”Vi vil gå fra en stærk normbaseret bedømmelsestradition til en kriteriebaseret bedømmelsestradition, og det kræver,

“

Vi vil gå fra stærk normbaseret bedømmelsestradition til en kriteriebaseret bedømmelsestradition.

Eva Bendix Petersen

at vi er bedre til at definere de kriterier, vi lægger for dagen. Den løbende bedømmelsesform er også rigtig god i forhold til at give de studerende feedback, men også feedforward – altså at underviserne kan fortælle de studerende, hvad de skal gøre fremover,” siger Eva Bendix Petersen.

Stort i udlandet

Løbende bedømmelse er et relativt nyt fænomen i Danmark. Den kendes til dels på universiteter med udpræget brug af projektarbejde (fx som midtvejsevalueringer, men ikke som karaktergivende). Men det er ganske udbredt i den angelsaksiske verden som Australien, England, USA samt flere asiatiske lande, hvor man gør meget.

Bendix mener også, at de nye eksamensformer vil styrke de studerendes retssikkerhed. I dag står de studerende i hendes øjne langt mere usikkert, fordi hele bedømmelsen står og falder med en enkelt afsluttende eksamen. Ganske vist får studerende en vis grad af løbende feedback i dag, men den er uformel og ikke nødvendigvis individualiseret, peger hun på.

De nye afprøvningsformer er ikke indført herhjemme. På RUC er der imidlertid nedsat en arbejdsgruppe, der ser på, hvad en transformation vil betyde for kurserne og projektarbejdet. Og Bendix Petersen håber, at arbejdsgruppen snart vil kunne begynde at rådgive studienævnene om en mulig ændring.

lah

Wegeners varsel

KU's nye rektor er pessimistisk, så besparelser på finansloven i efteråret vil udfordre instituttet

Henrik Wegener tiltrådte som KU's nye rektor 1. marts. Efter de første 50 dage spurgte FORSKERforum ham:

Har Wegener fået øje på særlige udfordringer for KU?

”Foreløbig er der ikke noget, der har overrasket mig. Jeg var prorektor på det monofakultære DTU med 10.000 ingeniørstuderende. Nu er jeg på det flerfakultære KU med mere end 40.000. På så stor en institution vil sammenhængskraften altid være et vigtigt tema, fordi såvel administration som forskning og uddannelse har tendens til at foregå i siloer, isoleret fra hinanden. Spørgsmålet er derfor: Hvordan sikrer man en effektiv organisation, hvor der er synergi på flere niveauer”, svarer Wegener.

”KU er godt rangeret som et af Europas mest anerkendte og prestigøse universiteter. Det er derfor en præstation og en udfordring i sig selv at bevare og udvikle den position. Der er et tårnhøjt niveau i mange discipliner i forskning og uddannelser, men vi har potentiale til at løfte os på endnu flere fagområder. Det skal ske samtidig med, at der er pres på vores uddannelses- og forskningsbevillinger. Derfor er det vigtigt med dialog med det politiske niveau, så de forstår vores betingelser”.

Fler-fakultært: Forståelsen for humaniora

Wegener kom fra en stilling som prorektor på DTU med særligt ansvar for forskning. Han er ph.d. i mikrobiologi fra KVL (nu KU's Life-fakultet). Han har en broget karriere som forskningsgruppeleder, professor, centerdirektør m.m. og så fungerer han i øvrigt som EU-rådgiver på bakterier og smitsomme sygdomme.

Men hvad har Wegener med fra DTU, som er en mono-fakultær ingeniør-institution?

”Personligt har jeg stor interesse for humaniora; det menneskeskabte er lige så vigtigt som det naturskabte. Og jeg vil ikke sige, at det er indsnævrende at komme fra DTU og ingeniørfagene. For det første er DTU en stor butik med

“

Fordi arbejdet er så selvdisponeret, må lederne bruge en coachende stil, hvor man bidrager til, at der prioriteres og tages de rigtige beslutninger

Henrik Wegener

mange forskellige aspekter. For det andet har jeg i min videnskabelige karriere arbejdet meget tværfagligt. Når man arbejder med smitte og resistens fra dyr til mennesker (salmonella, sars, ebola, MRSA m.m.), får man respekt for mange fagligheder fra landbrug til klinik og folkesundhed, hvor der både må indgå dyrlæger og antropologer, der ser på, at livsformer og spisevaner kan have betydning for smitten.

Humaniora ikke svagt eller udsat

Har Wegener forståelse for, at humaniora er den mest udsatte, når det måles på eksterne bevillinger, på at den udsættes for humaniora-bashing fordi den ikke er 'nyttig'?

”Jeg har stor respekt for humaniora, på linje med de øvrige videnskabelige discipliner. Og et stort universitet som KU skal være mangfoldigt og have et stærkt beredskab på alle videnskaber. Men det er klart, at vi må prioritere de forhåndenværende ressourcer. Vi kan ikke skabe penge, som ikke er der. Men som ledelse må vi være med til at kommunikere relevansen af humaniora for at skabe forståelse og nye forskningsbevillinger. Når det er sagt, så er der jo fremragende humaniorafagligheder på KU, så derfor kan jeg altså ikke lide udtryk som 'svagt' og 'udsat', som

“

Vi må nok indstille os på, at ekspansionsøkonomien afløses af sparebudgetter. Og den prioritering bliver en ny situation og udfordring for institutlederne. Det vil kræve mere strategisk skarphed

Henrik Wegener

om det er et nødlidende miljø præget af undergangsstemning”

Netop nu er KU ved at undersøge mulighederne for at lave en enhedsadministration for hum-fakultetet og institutterne – nogle kunne frygte, at det kunne friste forvaltningen til at lave samme øvelse på indholdet og rationalisere til et enhedsindhold i humanioras faglighed?

”Nogle små hum-fag er jo særligt udfordret, fordi det er svært at få god økonomi bag deres forsknings-basering. Så hvis nogle af redskabs- og metodefagene kan samles mere i en form for fælles bred indgang i disse tider med tværfaglighed, vel at mærke på med ordentlig kvalitet, så er det da en overvejelse værd. Men der er ikke taget stilling til noget i den retning”.

Vip-personalets udfordring: Balance i opgaveløsning

Vip-personalet oplevede under KU-rektor Ralf Hemmingsen flere stressende faktorer: Der var massefyringer med henvisning til fremtidig budgetusikkerhed, tilpasning af nogle fags dimensionering – samtidig med at store dele af vip-personalet oplevede, at performancekrav voksede.

Hvad ser Wegener som særlige udfordringer for lærerne/forskerne: Stress, krydspres-opgaver (forskning, undervisning, formidling, rapportering)?

”Universitetskulturen er jo sådan, at der er meget status og anerkendelse på forskningssiden, så det er nemt at falde i den grøft og dermed ikke prioritere undervisningen lige så højt. Formelt set er det næsten kun forskningen, som giver merit, og det er nemmere at måle forskningen – selv om disse bibliografiske metoder er omdiskuterede – mens det er svært at måle undervisningen. Men balancen mellem forskning og undervisning er noget, som de lokale ledere skal være opmærksomme på; det skal bl.a. indgå i MUS-samtaler”.

”Der er stort pres på den enkelte underviser, og det er forskelligt, hvordan det håndteres. Vip-medarbejderne er

Spareøkonomi

utledere og det menige personale.

INTERVIEW

jo selvstyrende uden højeste arbejdstid, har høje ambitioner og højt engagement, og når det kombineres med pres udefra er der jo risiko for, at der slås for stort brød op. Det kan nogle have svært ved at håndtere. En god balance i arbejdslivet, så man undgår stress eller overload i længere perioder, handler i høj grad om, at lederne skaber gode rammer om vip'er og tap'er. Fordi arbejdet er så selvdisponeret, må lederne bruge en coachende stil, hvor man bidrager til, at der prioriteres og tages de rigtige beslutninger”.

Leder-udfordring: Administrere opturs- til nedturs-økonomi

4. *Hvad er der af særlige udfordringer/ opgaver for institutlederne: Management, arbejdsfordeling, krydspres (menige – uni-toppen)?*

”Der er konstant pres på kravene til medarbejderne, så institutlederne må

være opmærksomme på, at der er en god balance i de ansattes arbejdstid, så man forebygger stress og overload.

Men ellers er det min fornemmelse, ud fra de signaler, som kommer fra ministeriet, at vi må se frem til faldende uddannelsesindtægter, fordi taxametrene beskæres. Og forskningsmidlerne stiger ikke, så KU bliver mere afhængig af ekstern finansiering. Og samlet set betyder det nye betingelser og et ændret perspektiv for institutlederne, som i 2005-13 skulle disponere i en forskningsmæssig højkonjunktur (med globaliseringsmidler 2007-12). Vi må nok indstille os på, at ekspansionsøkonomien afløses af spare-budgetter. Og den prioritering bliver en ny situation og udfordring for institutlederne. Det vil kræve mere strategisk skarphed”.

KU – et Novo-universitet?

KU har fået mega-bevillinger fra Novo Nordisk. Og KU's nye bestyrelsesformand er såmænd Mads Krogsgaard Thomsen, koncerndirektør. Det fik nogle til at spørge, om disse relationer gør KU lidt for tæt relateret til en enkelt virksomhed.

Hvad er KU opmærksom på, for at undgå undgå at blive et Novo-universitetet afhængig af bestemte kilder?

”I en lille økonomi som den danske kan man ikke opretholde verdensklasse på områder uden vitamin-tilskud fra de private fonde. Og jeg oplever ikke bevillinger fra Novo Nordisk Fonden som et problem. Det er bevillinger, KU selv har søgt om. Og de private fonde er efter min mening en gave til dansk forskning, også da de er oprettet for at støtte almennyttige formål og derfor ikke stiller specifikke krav. De giver bevillinger til grundlagsskabende forskning og ikke kun til det anvendelsesorienterede”, svarer KU-rector Henrik Wegener.

”Jeg vil ikke sige, at man bliver bundet af den slags bevillinger, vi søger dem frivilligt. Jeg ved heller ikke, hvor meget man kan påstå, at det disponerer vores aktiviteter, og om der ville blive prioriteret anderledes, hvis fondspengene ikke var der. Men det er da sådan, at vores life-science forskning naturligvis afspejler de store forskningstunge farma- og biotek-firmaer, der findes i vores nabolag. Det er dem, der skal aftage vores kandidater. Det er helt naturligt, at der er et vist overlap, og jeg ser intet odiøst i, at KU afspejler dette. Fondene medvirker til at KU's forskning og undervisning kan foregå på et højere niveau”

JØ

Ekspertter: 'Ingen selvcensur'

I starten af april var der ministerstorm på miljøminister Esben Lunde Larsen. Forvaltningsforskere udtalte, at han brød ministeransvarsloven. Overvejede de ikke, at det kunne få negative konsekvenser at udtale sig?

Regeringens støtteparti Dansk Folkeparti beskyldte sammen med oppositionen Esben Lunde Larsen (V) for at have skjult oplysninger for dem, selv om de klart havde efterlyst disse. Oppositionen ville have forslag til, hvordan man kunne komme fiskekvote-konger til livs, fordi disse monopoliserer dansk fiskeri.

Det kom frem, at ministerens styrelse i december 2015 havde lavet et katalog med 16 konkrete forslag, og senere kom det yderligere frem, at styrelsen havde gentaget dette i en ministerforelæggelse i maj 2016. Styrelsen havde også i et notat

vurderet, at ministerens eneste forslag ("tro og love-erklæringer fra kvotekongerne") ikke ville have den store effekt. Alligevel havde ministeren lige indtil nu fastholdt, at han ikke kendte til andre forslag.

Ekspertter: Brud på ministeransvarlighed

Ifølge AU-professor Jørgen Albæk Jensen afslørede forløbet, at ministeren havde tilbageholdt væsentlige informationer for DF og oppositionspartierne bag fiskeripakken: "Der er ingen tvivl om, at ministeren har tilbageholdt oplysninger,

hvilket han også selv siger nu. Derfor vurderer jeg, at han formentlig har handlet groft uagtsomt og dermed har brudt ministeransvarlighedsloven".

AAU-ektor Sten Bønsing var på samme spor: "Ministeren erkender selv, at der er oplysninger, han har forsømt at give til Folketinget. Oplysninger, som han burde have delt med Folketinget.

Han tilføjede, at det er underordnet, om ministeren tilbageholder oplysninger via e-mail eller telefonopkald, som det også er sket i kvotekonge-sagen: "Det afgørende er, om han tilbageholder oplysninger som led i Folketingets arbejde, og det gør han uden tvivl, fordi det sker som led i, at et folketingsflertal er i færd med at gennemføre en beslutning" (BERLINGSKE).

Et filter med selvcensur?

Men hvilke overvejelser gør en forvaltningsforsker, før man går ud og dømmer en minister for at bryde med en lov. Er der et filter af selvcensur og taktik, hvor man overvejer at tie, fordi det kan gå ud over ens bevillinger? Fordi man får ry for at være 'kritisk'? Fordi det kan gå ud over ens status i forskermiljøet? Fordi det kan skade ens eksterne relationer? Fordi ens institutleder mener, at den, som ligger lavt, ligger bedst?

Hvor meget 'politik' er der i sådanne vurderinger i kontroversielle sager? Laver forskere en taktisk overvejelse, før de udtaler sig, så man ikke kommer i bad standing?

"Nej, det tænker jeg ikke på", svarer AU-juraprofessor Jørgen Albæk Jensen. "Det lyder måske selvhøjtideligt, men jeg lader mig ikke påvirke til 'selvcensur'. Jeg udtaler mig så langt, der er faglig ballast, men prøver da at belægge mine ord, så jeg ikke bliver taget til indtægt for noget, som jeg ikke står inde for. Hvis jeg er i tvivl, så siger jeg det", forklarer han.

"Jeg mener, det er min forpligtelse at udtale mig om sager relateret til mit forskningsfelt; i denne sag om det forvaltningsretlige og juridiske. Jeg kan jo have private meninger om det politiske aspekt, men det er min forskning uvedkommende. Jeg udtaler mig efter bedste faglige

Motiver til at sige nej til interviews

Journalister har ingen problemer med at finde kilder i relativt uskyldige historier, mens det kan være svært at finde ekspertkilder i kontroversielle sager. FORSKERforum mødes således af klare tilsagn og afvisninger i jagten på vurderinger af (politisk) kontroversielle sager: Gyllegate, miljøforskning, Esben Lunde, ny taxameter-model, indirekte ministerudpegning m.m.

Forskernes afvisninger begrundes ofte i "manglende tid" eller at det "ikke lige er mit forskningsfelt" – selv om den pågældende hører til de 5-10 mest forskningskyndige på feltet.

Her er de seneste cases:

SAG 1 - NUL UD AF FEM: Da FORSKERforum sidste år således bad fem universitetseksperter om at vurdere de mulige konsekvenser af et nyt bevillingssystem baseret på jobtaxameter, ville ingen optræde. Tre af økonomerne eller politologerne havde angiveligt for travlt, og to afviste med henvisning til, at det ikke lige var deres opdaterede forskningsfelt, 'ikke lige mit forskningsfelt', selv om det faktisk er deres felt.

SAG 2 - TO UD AF FEM: Da FORSKERforum så i sidste nummer igen bad fem universitetseksperter om at vurdere lovudkastet om indirekte ministerudpegning, var der positiv

medvirken fra to (professor Hanne Foss Hansen og lektor Peter Lotz) som blev citeret. En ville ikke svare på de fremsendte spørgsmål, men fremsendte generaliserede svar pr. e-mail, og afslog at uddybe med henvisning til tidsproblemer. Og de to sidste afslog af tidsmæssige hensyn, selv om de ofte optræder i medierne.

Case: Motiv-overvejelser

For at undersøge, om der kan ligge særlige dilemmaer i at vurdere kontroversielle sager, spurgte FORSKERforum så tre forvaltningseksperter – der allerede havde udtalt sig til andre medier – om deres motiver for at deltage i vurdering af Esben Lunde Larsens omgang med ministeransvarlighedsloven.

SAG 3 - TO OG EN HALV UD AF TRE: Alle tre eksperter svarede beredvilligt på FORSKERforums konkrete dilemma-spørgsmål, men den ene trak efterfølgende sine udtalelser tilbage, uden nærmere begrundelse: "Jeg ønsker alligevel ikke at deltage."

Fordi tilbagetrækningen på flere måder understreger forskeres dilemma – selvcensur? – har FORSKERforum valgt at trykke den tredje eksperts udsagn i anonymiseret form.

sur her...

overbevisning, og hvis jeg vurderer, at der er tale om overtrædelse af ministeransvarligheden, så siger jeg det”.

Bønsing: Ingen taktiske overvejelser

Man ser ofte AU-lektor Sten Bønsing udtale sig om forvaltningsretlige problem-sager. Han er ikke bange for at udtale sig.

“I den konkrete sag var jeg ikke i tvivl. Sagen var relativt oplyst, så min vurdering var rimelig klar, så jeg udtalte mig, da BERLINGSKE spurgte. Og der var ingen ‘taktiske overvejelser’ eller forbehold, fx om at man ikke må sige en minister eller regeringen imod, for uafhængige forskere kan ikke lade den slags påvirke den saglige vurdering. Og vi er jo nogenlunde beskyttet i ansættelsesforholdet, så jeg udøver ikke ‘selvcensur’ af den ene eller anden grund”.

Men er der situationer, hvor AU-lektor Sten Bønsing foretager en taktisk overvejelse over, om han skal udtale sig i en sag, fx af frygt for at lægge sig ud med nogen, så man ikke får bevillinger eller bliver udpeget til kommissioner eller udvalg?

“For mig har det ingen indflydelse. Men det er da et valg, hvor meget man ønsker at deltage i den offentlige debat. Nogle udtaler sig og bruger en del tid på dette. Andre fravælger at udtale sig. Personligt mener jeg, at det er min forpligtelse at tage telefonen og udtale mig efter bedste faglige overbevisning på mit fagområde, forvaltningsretten”, svarer Bønsing. “Nogle vil kalde det voldsomt idealistisk, for det er tidskrævende, og det kan også give besvær. Så det er da et valg, man tager. Men for mig kom det ret naturligt, fordi det var en del af kulturen på det institut, hvor jeg gjorde karriere. De rutinerede professorer så det som deres pligt.

Men hvad er det værste dilemma, du har været ude for?

“Det er nok i spørgsmål, der vedrører mit eget universitet, AAU. Da tænker jeg mig lige om to gange. Da risikerer man jo blive beskyldt for at være inhabil, og for at foregribe det, skal man måske lade være at udtale sig”.

jø

(Foto: Colourbox)

Konflikt med kildegrupper

- kan få nogle til at lave selvcensur, siger anonym kilde

Der kan dog være tilfælde, hvor forskere kan lægge bånd på sig selv af hensyn til fremtidige forskningsmuligheder:

“Jeg kan dog godt forestille mig en vis selvcensur, hvis man fx har embedsværket som arbejdsfelt og skal lave undersøgelser eller analyser på det område, så kan jeg godt forestille mig, at det ikke er hensigtsmæssigt at have ry for at være ‘kritisk forsker’. Skal man lave interviews eller have adgang til empiri eller data hos bestemte kildegrupper – fx i embedsværket – så kan man frygte at lukke for adgang til kilder. Derfor kunne der være især yngre forskere, som lægger bånd på sig selv og laver selvcensur, så de ikke vinkler deres forskning eller udtalelser, så den opfattes som kontroversiel”.

Sagde forvaltningsekspert til FORSKERforum. Eksperten udtalte sig, men før citater var sendt til gennemsyn meddelte forskeren uden nærmere begrundelse: “Jeg ønsker alligevel ikke at deltage”.

Men da udsagnene ikke er uinteressante, vælger FORSKERforum alligevel at trykke dem i anonymiseret form.

Formidling kan besværliggøre

Formidling kan besværliggøre ens arbejdsliv, og generelt har forskere forskellige tilgange til at stille sig til rådighed for pressen og at formidle for en større offentlighed, siger eksperten: “Enkelte udtaler sig aldrig, andre nogle gange. Selv opfatter jeg det som en pligt, når det er inden for mit forskningsfelt. Men man skal ikke underkende, at det kan besværliggøre

ens arbejdsliv, først og fremmest fordi det tager mere tid end nogle tror, og ikke giver meritter i systemet. Nogle siger ofte nej til at optræde, fordi de løber stærkt i forvejen, og så er der jo også det aspekt, at det ikke giver point i forhold til det kollegiale, i værste fald skal høre bemærkninger om at man er medielus”.

Konkret om Esben Lunde og de mulige konflikter med ministeransvarligheden siger eksperten: “Jeg vurderede måske i første omgang, at Esben Lunde ikke havde gjort noget direkte ‘ulovligt’, og at han ikke havde ‘løjet’, fordi det er en ministers ret at selektere i, hvad embedsmændene præsenterer for ham, fx de 16 forslag til indgreb mod kvotekongerne. Men i dagene efter kom der jo flere detaljer frem om, at ministeren havde tilbageholdt konkrete forslag fra Styrelsen, og så blev det tydeligt, at han havde forbrudt sig mod ministeransvarlighedsloven”.

Hvad angår universitetseksperter dilemmaer i at vurdere den slags kontroversielle sager, oplever eksperten personligt ikke noget stort dilemma: “Jeg udtaler mig efter bedste faglige overbevisning inden for felter relateret til mit fagområde. Som forsker i en fast stilling opfatter jeg det som relativt ufarligt at komme med faglige vurderinger, som kan være kontroversielle i forhold til fx regeringen. Det holder mig ikke tilbage fra at udtale mig kritisk om Esben Lunde, for det har ingen indflydelse på forskningsbevillinger på mit felt”.

jø

Det er selvfølgelig ikke helt udelukket, at en universitetsforsker stiger i graderne på kort tid ved bare at producere opsigtsvækkende forskning. Men i praksis sker det sjældent.

De mytiske fortællinger, man af og til hører om den øjeblikkelige belønning, der indtræffer, hvis bare man får halet en gigantbevilling i land eller får held med at høste et kæmpe antal citationer for sin seneste artikel, er for det meste løgn. Følges advancementsproceduren på dit universitet, handler det sandsynligvis mere om langsomt akkumulerede resultater over et bredt område, som tilsammen peger på en voksende personlig ekspertise.

Man skal kunne fremvise lederevner og resultater inden for en række områder som f.eks. undervisning og læring, forskning, videndeling og internationalisering. Har du brug for at vise, hvad du kan på f.eks. undervisningsområdet, så meld dig som fagansvarlig eller studieleder, rusk lidt op med nogle velvalgte forbedringer, og vær klar over, at der nok går et år eller to, før du er i stand til at pege på, at du faktisk har udrettet noget, helt som du havde proklameret.

Beslut dig for, om du vil gamble

Timing kan være altafgørende. Derfor skal du beslutte dig for, hvornår du gambler. Du bliver nødt til at vælge, om du vil søge ved førstkommende lejlighed eller vente, indtil du virkelig har noget at have det i. Når et ansættelsesudvalg giver afslag, skyldes det ofte manglende selvindsigt eller utålmodighed fra ansøgerens side.

Får du i MUS-samtalen at vide, at dit selv billede som verdens førende inden for dit felt ikke helt underbygges af din selvpublicerede Kindle-bog, kan det være, du lige skulle overveje at skaffe dig nogle flere kvalifikationer, inden du ulejliges nogen med dine ambitioner. Er dine mere erfarne kolleger af den opfattelse, at det nok er en dårlig idé, at du søger, så gør du klogt i at høre efter. Brug MUS-samtalen til en hyggesnak om, hvorvidt du skal søge nu, vente lidt eller droppe tanken helt.

De officielle kriterier

Et eller andet sted, godt gemt væk i din institutions dybeste intranet, findes der med garanti et meget udførligt og meget søvndyssende dokument, der beskriver, hvordan udvælgelsesprocessen skal foregå, hvilke kriterier der skal anvendes, og hvilken tidslinje der skal være. Sæt dig ind i det.

Det med tidslinjen står som regel helt fast, men du vil næsten helt sikkert ikke finde klare retningslinjer for, hvor mange

Karrierevejledning for forskere

Robert MacIntosh og Kevin O’Gorman guider dig op ad karrierestigen.

ESSAY

artikler, hvor meget forskningsindkomst, eller hvilken slags administrative erfaringer, du får brug for at kunne lægge frem. For at kunne læse lidt mellem linjerne, kan du spørge din institutleder, men langt det bedste er at finde nogle, der har været processen igennem på egen krop, og spørge dem ad. Find en, som har klarer sig heldigt igennem, giv en frokost og få en snak.

Hvem skal sidde i bedømmelsesudvalget?

Lav lidt research, læs op på, hvem der er involveret, og find ud af, hvordan de mest sandsynligt ville definere den egnede kandidat. Hvis du på forhånd er klar over, at det er dekanen eller institutlederen, du skal gøre et godt indtryk på, kan du passende starte med at gøre dig nogle tanker om, hvad det er, folk i den slags funktioner kan tænkes at prioritere. Nogle vil måske lægge vægt på forskningen, andre på undervisning og læring.

Du kan gå et skridt videre og undersøge deres baggrund. Hvor har de arbejdet før, hvornår gik de selv videre i systemet, hvad står der på deres CV? Regn det for rimelig sandsynligt, at de kommer til at vurdere dig igennem deres egne erfaringers optik. Står der mere eller mindre under nøgleoverskrifterne på dit eget CV sammenlignet med, da de selv befandt sig ved samme tærskel?

Skaf dig støtte

Det er et lille udsnit af dine kolleger, der skal træffe beslutningen, men inden de skal vurdere din ansøgning, har du brug for at få det bredere udsnit over på dit hold. Diskret lobbyarbejde er fint, i modsætning til at plage og tigge. Avancement er i hvert fald delvis politik, men selv den glatteste PR-kampagne kan ikke

fremtrylle manglende publikationer eller bortviske dårlige studenterevalueringer.

Twitter er for tabere

Kun tredjerangs-kendisser går op i antal følgere og likes. Den seriøse akademiker bør være mere opmærksom på antal downloads og citationer samt sit h-indeks. Din Scopus-profil er langt vigtigere end Twitter og Facebook, og din institution har garanteret også sit eget open-access arkiv. Sørg for, at din profil dér er helt ajourført, da det mest sandsynligt er den, de forskellige udvalgsmedlemmer sidder med, når du skal til samtale.

Forbered dig på samtale

Skal du til samtale, så forbered dig. Indøv nogle svar på de mest indlysende spørgsmål.

Der findes et utal karrierehæmmende måder, hvorpå du kan besvare spørgsmålet ”Hvad ville du sige, du er mest kendt for?” Hvis du mener, at dine bidrag til disciplinen har givet dig en vis akademisk anseelse, skal du også være sikker på, at du kan fremlægge beviser nok til at overtale mere skeptiske udvalgsmedlemmer.

Selv med den slags skyts kan det gå grueligt galt, f.eks. hvis du under samtalen føler dig presset nok til at fastslå, at du er kendt for tre ting, og så ikke kan huske den tredje. En prøvesamtale med nogle sympatiske kolleger til at være udvalgsmedlemmer vil kunne afværge de fleste af den slags katastrofer.

Robert MacIntosh er dekan ved Heriot-Watt University i Edinburgh. Kevin O’Gorman er professor samme sted (Kilde: THES 16. marts 2017).

Rådgivning: Hvordan skal dit CV se ud?

Engelske universitetsledere giver fyndige råd til, hvad du skal tage med og udlade

ESSAY

Kort og kontant, skræddersyet til jobbet, og lad være med at nævne din hobby. Udvælg kompetencer og resultater med omhu – og pas på med stavfejl. Ofte har man mange velkvalificerede kandidater at vælge imellem, derfor er det velkomponerede CV altafgørende, hvis man vil gøre sig håb om at komme til samtale.

Et panel af engelske uni-ledere giver tips til det perfekte CV.

Hvert ord er vigtigt

Tænk på CV'et som et digt – man skal sige meget i løbet af ganske få ord. Hvert eneste ord tæller. Det er meget afgørende, hvordan CV'et ser ud rent visuelt. Mellemrummene er næsten lige så vigtige som det, du skriver. Hvis alting bare er presset sammen på siden, er der stor sandsynlighed for, at det ikke bliver læst. Derfor skal der være masser af hvidt imellem.

Tænk over, i hvilken rækkefølge du vil præsentere din karrierehistorie – start med nu og arbejd dig tilbage i tiden. Du kan dække de vigtige aspekter ved de forskellige funktioner ved at bruge punkttopstilling for hhv. ”ansvarsområder” og ”resultater”. Dermed kan du showcase din alsidighed over flere funktioner.

Prøve at se dig selv med udvalgskomiteens øjne. Hvad er det for viden, færdigheder, erfaringer eller adfærdsmæssige kompetencer, der er vigtige for funktionen? Fremhæv CV'et dine egne kvalifikationer i disse retninger, således at de bliver iøjnefaldende? Hvis ikke, er du nødt til at lave det om.

(Amanda Shilton Godwin,
HR-direktør, Association of University
Administrators)

Harmonér dine kvalifikationer

Husk på, at de, der skal vælge ud til samtale, kun har begrænset tid – det kan være, de sidder med hundrede ansøgninger. Gør det nemmere for dem ved omhyggeligt at kæde dine kvalifikationer sammen med stillingskravene. Få en ven til at læse det hele igennem, inden du sender din ansøgning af sted – mere end en enkelt stavfejl kan være nok til, at den ryger over i afslagsbunken.

(Kim Frost, HR-direktør,
University of London)

Udelad private ting

Gør det kort – et enkelt ark med tekst på begge sider er ideelt. Læg din færdighedsprofil øverst, således at de travle mennesker, der skal gå ansøgningerne igennem, ikke behøver at grave for at finde ud af, om du matcher jobspecifikationen. Gå ikke i detaljer om de funktioner, du har haft, men brug nøgleord og nøgletal – hvor mange mennesker har du haft ansvar for, hvor stort var budgettet osv. Det giver overblik over dine erfaringer og gør det nemmere at få øje på dine resultater.

Husk på, at de sidste 5-8 år er væsentligere, end hvad du lavede, da du gik ud af skolen. Du behøver heller ikke at liste hvert eneste kursus, du har været på, medmindre det er relevant i forhold til jobbet.

Og lad være med at opgive private ting som f.eks. ægtestand, børn og fritidsinteresser.

(Jacqui Marshall, HR-direktør,
University of Exeter)

Fat dig i korthed

Lad være med at sætte et billede øverst, og brug ikke Comic Sans, medmindre det er et fødselsdagskort, du har tænkt dig at skrive. Ellers sætter jeg pris på, at man fatter sig i korthed – ideelt set to sider A4 maksimum, med en klar struktur, der kronologisk opsummerer, hvad du har opnået i nuværende og tidligere funktioner. Det hjælper også, hvis de funktioner er klart beskrevet. Akademiske CV'er er længere, men publikationer og konferencer kan vedlægges som bilag.

(Peter Brook, HR-direktør,
University of Portsmouth)

Præcise personlige oplysninger

Sørg for at holde dit CV ajour. Føj hele tiden nye resultater til en kladde, som du

så kan bearbejde i forhold til det job, du har tænkt dig at søge. Søger man internationalt, er det ikke altid, at det, som er indlysende for dig, er gennemskueligt for andre. Oplys altid om køn, nationalitet og i hvilket land, du har opnået dine kvalifikationer. I en digital verden skal du sørge for tydelig navngivelse af din CV-fil med dit fulde navn og dato/stillingen, du søger. Det er ikke sikkert, at dine potentielle arbejdsgivere finder det hjælpsomt med et par initialer og nogle tal, som kun du selv kan forstå.

(Yusra Mouzugi, prorektor,
Muscat University, Oman)

Balance: Faktuelle data og præsentation

Selv om det kan være fristende at smide alt ind, er det en langt bedre idé at fremvise selvtillid og overblik ved at sætte færdigheder, erfaringer og personlige kompetencer klart og tydeligt op over maks. 2 sider. Det skal være inkl. dine publikationer, så vær omhyggelig med, hvad du vælger ud. Om nødvendigt kan du altid vedlægge en mere detaljeret liste som bilag.

Mange ansøgninger når ikke igennem, fordi de er for generiske. Derfor skal du skræddersy dit CV til at matche stillingskravene. Følg brevet skal være skarpt rettet ind mod at vise, hvordan netop dine kompetencer og erfaringer opfylder kravene.

Prøv at finde den rigtige balance mellem faktuelle oplysninger og præsentation, således at læseren nemt kan danne sig et billede af dine kvaliteter, frem for en kronologisk rækkefølge. Begynd altid med, hvem du er, og hvad du kan, og derefter find det flow, der bedst passer ind. Arbejdsgivere er altid mere interesserede i, hvad du lige har opnået, end i listen over dine eksamener, eller hvad du laver i weekenden. Den slags skal du udelade, medmindre du har svært ved at finde på andet, der kan stå.

(Alex Killick, HR-direktør,
Glasgow Caledonian University)

Oversættelse: Martin Aitken. (Kilde:
THES 5. januar 2017)

Udgiveradresseret maskinel magasinpost id-nr.: 42026
 Alt henvendelse: dm@dm.dk, telefon 3815 6676

Ordener hænger man på ... forskere!

Ordner hænger man på idioter, skrev P.A. Heiberg i 1790, hvilket kostede ham 150 rigsdaler i bøde for majestætsfornærmelse. Men det er mange år siden. I dag hænger man nemlig rigtig mange ordener på de certificeret kloge folk

Forskere er blevet en af de mest dekorerede erhvervsgrupper i Danmark. I 2016 blev 25 professorer samt en håndfuld universitetsledere således slået til riddere af Dannebrog. Og det tal følger et ganske stabilt mønster, hvor hvert universitet sågar har sin 'udnævnelses-måned'.

I november udnævnes fra 8-10 personer fra KU, i oktober udnævnes 3 fra SDU, i september udnævnes 8-10 fra AU og så fremdeles.

KU-professor: Krukket at afslå

Historikeren Poul Villaume var en af de 8 KU-professorer, der i november blev slået til ridder.

”Jeg fik besked fra Rektor, der spurgte, om jeg ville modtage en indstilling, og det sagde jeg pænt ja til. Jeg kendte ikke begrundelsen for indstillingen. Men da jeg var inde til audiens hos dronningen, blev begrundelsen læst op, og den svarede ret nøje til nogle formuleringer, jeg tidligere har fået fra min dekan i anden forbindelse. Så noget tyder på, at der har været noget copy-paste der...”

Ifølge Villaume blev der i indstillingen henvist til nogle faglige kriterier

og kvalifikationer. Og på den baggrund havde han ikke problemer med at sige ja, selv om han ikke nærer særlige følelser for monarkiet.

”Jeg synes, det ville virke lidt krukket at afslå. Jeg har demonstreret mine kritiske holdninger til magten på mange områder, så den slags symbolske handlinger, synes jeg ikke, jeg behøver”.

Ved audiensen fik Poul Villaume efter et udsagn en ”god lille snak” med dronningen, men indholdet vil han dog holde mellem sig selv og Majestæten. Til gengæld regner han ikke med at komme til at bære ordenen igen – heller ikke selv om den kostede ham 500 kroner i ekspeditionsgebyr at få den udleveret.

”Det er der vist ikke tradition for at man bærer den, med mindre man bliver inviteret til hofbal. Og det tror jeg ikke, der er nogen risiko for, at jeg bliver.”

Dekanen udvælger kandidater

På KU er det dekanerne, der hvert år indstiller en lille håndfuld professorer til rektor. Det formelle krav er, at man har været i lønramme 37 – professor – i ti år. Men ellers er det op til dekanen at vælge.

”Der er ingen faste kriterier – gid jeg havde det. Men det handler om, at man har gjort et godt stykke arbejde, været en god rollemodel, måske at man har en passende alder og har ventet i noget tid på en indstilling,” fortæller KU's NAT-dekan

John Renner Hansen. Han havde i år en kvote på 3-4 personer, han kunne indstille til rektor.

Er der nogle, der selv henvender sig, fordi de gerne vil slås til riddere?

”Ha-ha. Jo, det er der da. Men det påvirker ikke mit valg,” slutter dekanen.

Ræverød RUC-ridder

På det ræverøde RUC indstiller man også professorerne til ridderordener. I efteråret gik æren til professor Bent Greve, som er kendt arbejdsmarkedsforsker. Også han takkede ja, selv om han er kendt socialdemokratisk partimedlem.

”Jeg har valgt at se det som et skulderklap og en anerkendelse af mit bidrag til forskningen. Så jeg havde ingen problemer med at sige ja,” fortæller Greve, som dog ikke selv troppede op hos Dronningen, fordi det skete på en mandag, hvor han havde undervisning...

Nogle havde måske ventet, at en venstresnoet arbejdsmarkedsforsker ville takke nej?

”Jeg er med på dit spørgsmål. Man kan også tilføje, at det er en ulighedsfaktor, at det kun er professorer, der indstilles, selv om andre også gør et kæmpe arbejde. Det er jeg bevidst om. Og jeg mener bestemt stadig, man skal forsøge at bekæmpe uligheden i samfundet.”